

บทที่ 4

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้และองค์ประกอบทางกายภาพ

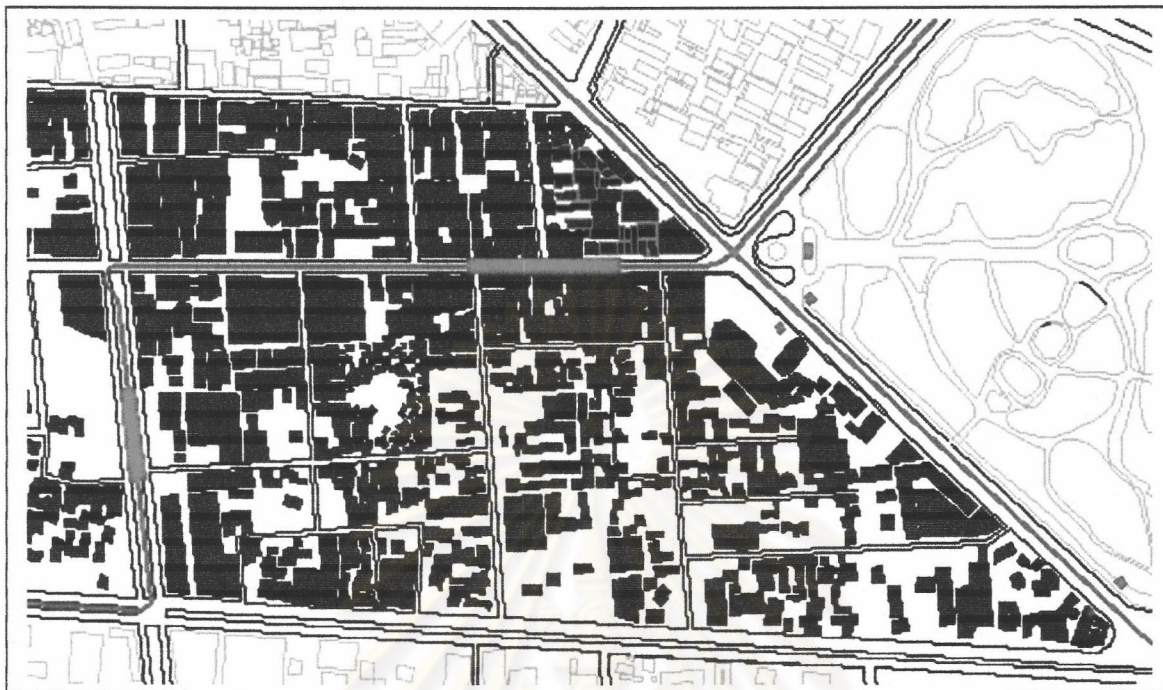
การที่ถนนสีลมเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมหลักๆ ของกรุงเทพฯ ทำให้เกิดการเดินทางเข้ามาในพื้นที่เป็นปริมาณมาก จนเกิดปัญหาการจราจรติดขัดตลอดทั้งวัน สาเหตุสำคัญ คือความไม่สมดุลของระบบเมือง และขาดระบบการจัดการที่ดี โดยในส่วนของพื้นที่ย่านสีลมเอง ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ขาดสมดุลและไม่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าในเรื่องบทบาทกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวตลอดเกือบ 24 ชั่วโมงของพื้นที่ แม้ว่าการเดินทางเข้ามาทำงานของผู้ทำงานในย่านสีลม ร้อยละ 55.4 เป็นการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันก็ตาม แต่สภาพความหนาแน่นของการใช้ผิวจราจรของถนนสีลมกลับหนาแน่น เนื่องจากอีกร้อยละ 37.6 ใช้รถยนต์ส่วนตัวเข้ามาประกอบกิจกรรมในพื้นที่ สัดส่วนดังกล่าวทำให้ถนนสีลมเกิดปัญหาการจราจรติดขัดเกือบตลอด ผลกระทบจากปัญหาปริมาณจราจรเข้ามาในย่านสีลมมากเกินไปจนขาดสมดุล ส่งผลกระทบที่เป็นผลเสีย มากกว่าเอื้ออำนวยต่อธุรกิจ เกิดจากปัญหาดังนี้มลพิษทางอากาศ การสิ้นเปลืองพลังงาน เวลาที่สูญเสียจากการเดินทาง

ดังนั้นเพื่อบรรเทาปัญหาจราจรที่แออัดในพื้นที่ จึงควรมีการวางแผนระบบการขนส่งและการใช้ที่ดิน โดยส่งเสริมให้เกิดการเดินทางเท้ามากขึ้น ประกอบกับศักยภาพของพื้นที่ ที่มีระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนผ่านพื้นที่ถึง 2 ระบบ ทำให้มีความเป็นไปได้ในการลดปริมาณจราจรลง แต่ปัจจัยที่จะส่งเสริมให้มีการเดินทางเท้ามากขึ้นนั้น คือ สภาพแวดล้อมของพื้นที่โล่งนอกอาคารนั้นๆที่จะเอื้อต่อการประกอบกิจกรรม และการสัญจรโดยเท้า มากเพียงใด

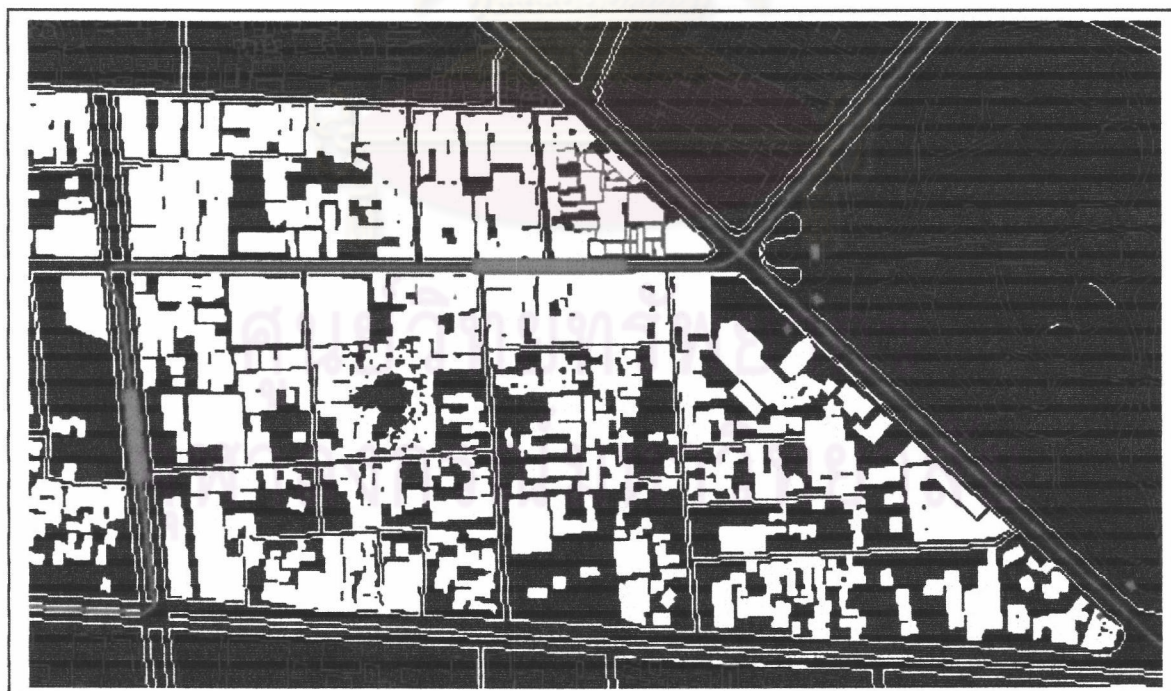
4.1 ลักษณะทางกายภาพและการใช้ประโยชน์ระบบพื้นที่โล่ง(Open space system)

ระบบพื้นที่โล่ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ และกิจกรรมในระยะเวลาต่างๆที่เกิดขึ้นเป็นระบบ โดยสังเกตได้จากรูปแบบ(Pattern) ของกิจกรรมในสีลมที่เกิดขึ้น ในแต่ละวันแต่ละช่วงเวลา ซึ่งได้กลายเป็นส่วนหนึ่งที่เป็น ลักษณะพิเศษเฉพาะ(character) ของสีลมในปัจจุบัน

บริเวณพื้นที่ศึกษาเมื่อว่าโดยสภาพทางกายภาพแล้ว เป็นบริเวณที่มีสัดส่วนพื้นที่โล่ง ซึ่งมีสัดส่วนต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับส่วนอื่นๆภายในย่านฯ โดยส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่โล่งที่มีลักษณะเป็น

แผนที่ 4-1 ก. แสดงสัญญาณอาคารสิ่งก่อสร้าง (Positive)

แผนที่ 4-1 ข. แสดงสัญญาณพื้นที่โล่ง (Negative)

แนวยาวตามแนวอาคาร ทั้งที่เป็นพื้นที่โล่งแคบๆระหว่างอาคารแถวและอาคารเดี่ยวขนาดต่างๆที่กระจุกตัวกันอย่างหนาแน่น ทางเดินเท้าแคบๆและพื้นที่โล่งต่อเนื่องกับทางเดินเท้าอันเกิดจากกันสาดตามหน้าอาคารและลานโล่งขนาดเล็กถึงขนาดกลาง รวมถึงพื้นที่ที่ยังไม่มีการพัฒนาที่ชัดเจน ใช้เป็นลานจอดรถ ทั้งนี้ในส่วนของถนนถึงแม้จะเป็นพื้นที่โล่งที่มีสัดส่วนมากที่สุดในพื้นที่ แต่มีปริมาณจราจรคับคั่งตลอดวัน และการเรียงตัวของอาคารขนาดใหญ่อย่างหนาแน่นในระยะที่ใกล้กับแนวถนน ตลอดจนโครงสร้างยกระดับของรถไฟฟ้าบีทีเอส บนถนนสีลม ก็ได้เพิ่มความหนาแน่นแออัดให้กับพื้นที่โล่งดังกล่าวในด้านมุมมอง และความรู้สึก

ในด้านสภาพการใช้สอยนั้น กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการใช้ประโยชน์ในระดับย่านและเมืองเป็นสำคัญ เป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นสูงสุดเมื่อเทียบกับบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะในพื้นที่ถนนสีลมและพื้นที่โล่งต่อเนื่อง ในช่วงกลางวันโดยเฉพาะเวลาเที่ยงซึ่งเป็นเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันของพนักงานบริษัทต่างๆนั้น มีการกระจุกตัวของคนและกิจกรรมจำนวนมากจนถึงขั้นแออัด โดยจะหนาแน่นมากที่สุดบนพื้นที่ทางเดินเท้า พื้นที่โล่งหน้าอาคารต่างๆทางฝั่งใต้ของถนนสีลม และพื้นที่ที่มีบริการอาหาร สินค้าต่างๆบริเวณซอยละลาหิรัญย์ ซอยศาลาแดง ตลาด108พื้นที่เก่า(ลานจอดรถบริเวณอาคารกรมอุตสาหกรรม) นอกจากนี้พื้นที่โล่งบริเวณซอยอนุমানราชชน ใกล้กับถนนราชมรรคาที่บริเวณซอย 10) ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีการใช้ประโยชน์อย่างหนาแน่นในช่วงกลางวันเช่นกัน มี 2 ตลาดคือศูนย์อาหารรวมสินค้าตลาดนัดซอย 10 และ ตลาด 2002 โดยจะเป็นแหล่งจับจ่ายใช้สอยและการกินในระดับละแวก และย่าน ในช่วงเวลากลางคืน กิจกรรมย้ายจากฝั่งใต้มาคึกคักทางฝั่งเหนือของถนนสีลม โดยเฉพาะพื้นที่ซอยพัฒนาพงษ์ และธนียะ เป็นการใช้ประโยชน์ในลักษณะการเดินเล่น ดูสินค้าต่างๆ และมีการพักผ่อนในลักษณะยืนเล่น นั่งเล่นมากกว่าที่เกิดขึ้นในช่วงเวลากลางวัน ที่จะเกิดขึ้นเพียงระยะเวลาสั้นๆ นอกจากนี้ ยังมีความแตกต่างของกลุ่มคนที่มาใช้พื้นที่ในแต่ละช่วงเวลา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ขึ้น

4.1.1 พื้นที่โล่ง ที่นำมาใช้ในการพิจารณา

ที่ว่างในชุมชนเมือง (Urban Open Space) หมายถึงที่เว้นว่างที่เปิดโล่งซึ่งอยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีลักษณะพิเศษคือ เป็นที่เว้นว่างเพื่อให้เกิดประโยชน์ ประกอบกับมีกฎหมาย ข้อบังคับรองรับหรืออาจถูกกำหนดให้เป็นที่ว่างในความรับผิดชอบของเอกชน เช่น สวนหย่อม ลานเอนกประสงค์ ลานกิจกรรม ฯลฯ รวมไปถึงถนนทางเดินเท้า ขอบทาง ไหล่ทาง ทางข้าม ตามกฎหมายว่าด้วย

การจราจร ทางบก ตรอก ซอย สะพาน หรือถนนส่วนบุคคล ซึ่งเจ้าของยินยอมให้ประชาชนเป็นทางสัญจรได้

โครงข่ายพื้นที่โล่งในพื้นที่ศึกษาประกอบด้วย พื้นที่โล่ง 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

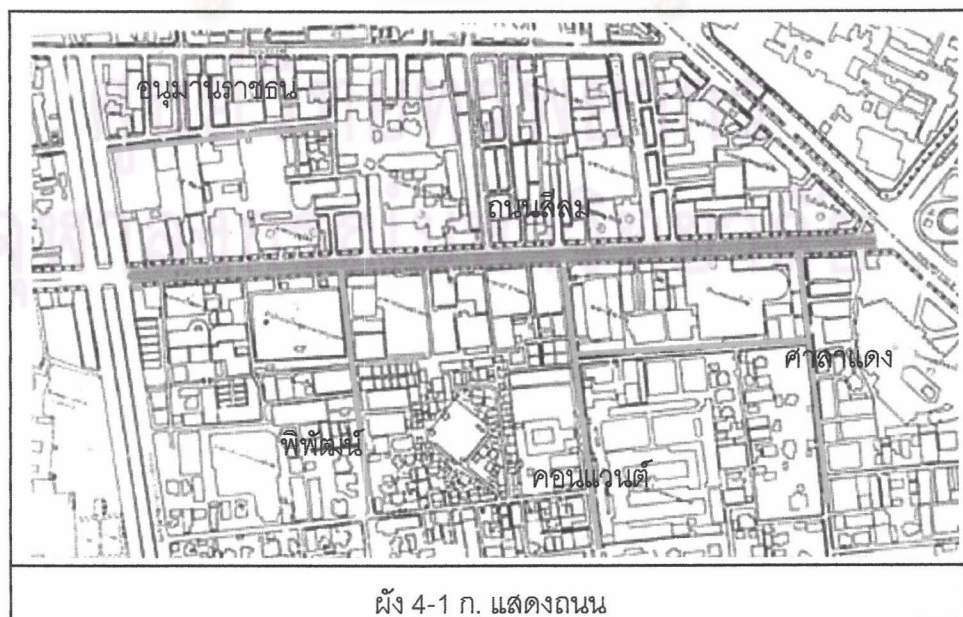
1. พื้นที่โล่งเขตทาง หรือ เกี่ยวเนื่องกับเส้นทางสัญจร (Corridor open space)

ผัง 4-1 แสดงพื้นที่โล่งเขตทาง

ประกอบด้วย

- ถนนและซอย ได้แก่ สีลม คอนแวนต์ ศาลาแดง พัทธมิตร อนุমানราชชน ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับรถเป็นหลัก แต่ มีการใช้ของคนค่อนข้างหนาแน่น

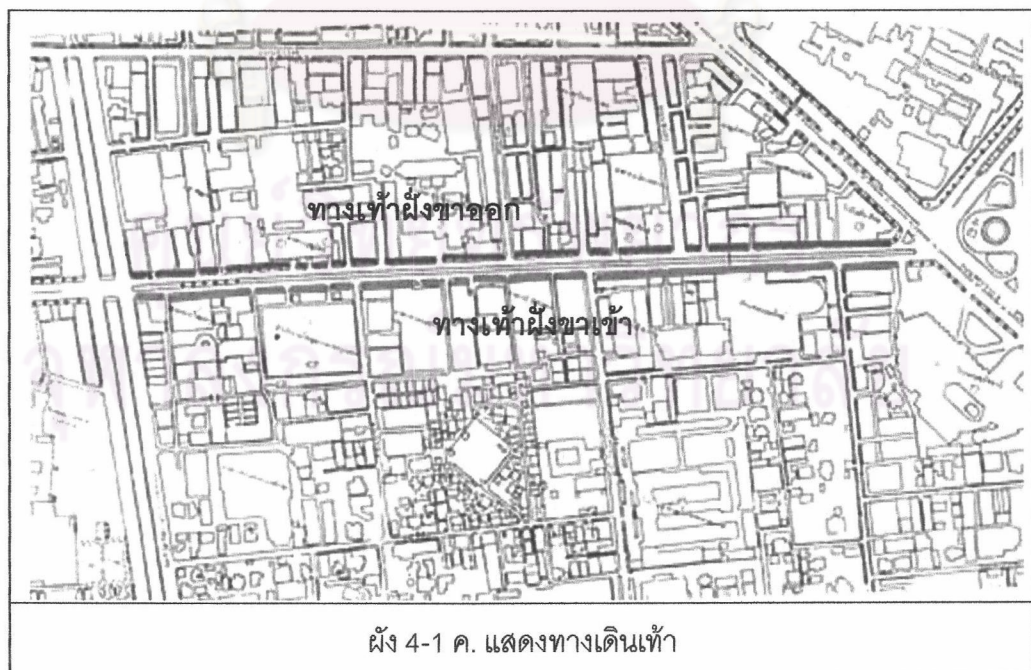
ผัง 4-1 ก. แสดงถนน

- ถนนคนเดินเฉพาะช่วงเวลา กลางวันได้แก่ ซอยสุรเสนา (ละลายทรัพย์) และ ถนนนิยะบางส่วน กลางคืน ได้แก่ถนนพัฒนพงศ์ เป็นพื้นที่ที่ใช้งานมากโดยคนเดินเท้า เป็นหลัก

ผัง 4-1 ข แสดงถนนคนเดินเฉพาะเวลา

- ทางเท้า แบ่งออกเป็น 2 ผังคือผังใต้ (ขาเข้า)และ ผังเหนือ (ขาออก) โดยจะแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจนทั้งรูปแบบ ขนาดของพื้นที่ กิจกรรม และผู้ใช้

ผัง 4-1 ค. แสดงทางเดินเท้า

- จุดจอดรถ กระจายอยู่ตามจุดต่างๆริมถนนสายหลัก ที่เป็นเส้นทางของระบบรถขนส่งมวลชนและรถรับจ้าง

- สถานีรถไฟฟ้า เป็นจุดเปลี่ยนของกิจกรรม การเดินทาง โดยมีทั้งสถานีลอยฟ้าได้แก่ ศาลาแดง และช่องนนทรีและสถานีใต้ดิน บริเวณถนนสีลมตัดกับพระราม 4 เป็นพื้นที่ที่มีการเชื่อมต่อ หลายระดับทั้งระดับใต้ดิน บนดิน ลอยฟ้า

2. พื้นที่โล่งที่เกี่ยวข้องกับอาคาร (Building Entourage)

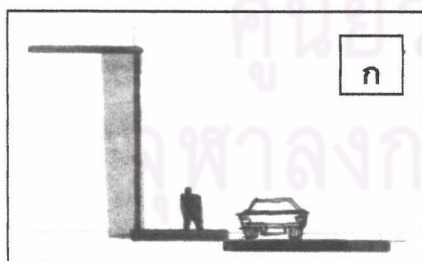

ผัง 4-2 แสดงพื้นที่โล่งเกี่ยวข้องกับอาคาร

ประกอบด้วย

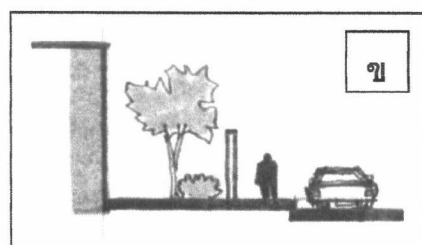
- พื้นที่โล่งที่ยังไม่มีการพัฒนาที่ชัดเจน มีการพัฒนาเป็นตลาดโดยโครงสร้างชั่วคราว เช่น เต็นท์ผ้าใบ ขายสินค้าและ อาหารในตอนกลางวัน
- พื้นที่ลานจอดรถ สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นที่จอดรถ แต่มีการปรับเปลี่ยนบริเวณบางส่วนเป็น เต็นท์ขายอาหารตอนกลางวัน
- พื้นที่โล่งหน้าอาคาร เป็นพื้นที่ต่อเนื่องระหว่างทางเดินเท้าและตัวอาคาร

จากการสังเกตพบว่าขอบของทีโล่งหน้าอาคาร มีรูปแบบที่แตกต่างกัน 4 แบบคือ

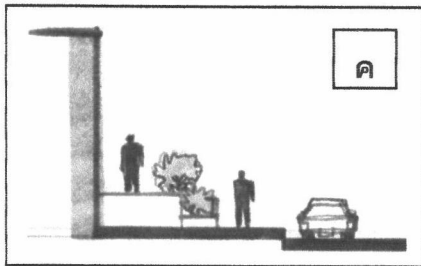
แบบ ก. เป็นที่ว่างระดับเดียวกับทางเดินเท้าหน้า

ตึกแถวหรืออาคารในยุคเก่าที่ยังไม่มีกฎหมายบังคับ โดยมากจะ เล็กแคบ พบได้บริเวณ หน้าตึกแถวเก่า บริเวณปากซอยศาลาแดง บริเวณหน้าอาคารสัญญาเรื่อง ตึกแถวฝั่งพัฒน์พงศ์ฯ

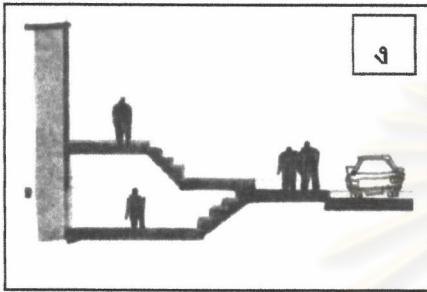

แบบ ข. เป็นที่ว่างในลักษณะที่มีรั้วกัน เป็นพื้นที่ ที่มีผล

ต่อสัดส่วนพื้นที่ว่างของพื้นที่ แต่แทบไม่ได้ใช้ประโยชน์พบ บริเวณ หน้า ร.พ. กรุงเทพคริสเตียน โบสถ์ โรงเรียนเป็นต้น

แบบ ค. เป็นที่ว่างหน้าอาคารที่มีการตกแต่งประดับ
บริเวณหน้าอาคาร เพื่อส่งเสริมความสง่างามของอาคาร เป็นไปเพื่อ
การมองมากกว่าการเข้าไปใช้ ได้แก่ บริเวณหน้าอาคาร
กรุงเทพ สำนักงานใหญ่

แบบ ง. เป็นที่ว่างที่มีการเล่นระดับ ทั้งลดด้านล่าง
และขึ้นข้างบน มีขนาดกว้างพอสมควร และมีความต่อเนื่องกับ
ทางเดินเท้าค่อนข้างมาก โดยมากจะพบ บริเวณอาคารพาณิชย์
ยกกรรม ขนาดใหญ่ เช่น ด้านหน้าอาคารสีลมคอมเพล็กซ์ อาคาร
ซีพีทาวเวอร์ อาคารยูไนเต็ด

นอกจากพื้นที่โล่งตามนิยาม ซึ่งหมายถึงพื้นที่นอกเหนือจากอาคารสิ่งก่อสร้างแล้ว
ลักษณะของอาคารภายในย่านๆ ยังมีพื้นที่โล่งที่เกี่ยวข้องกับอาคารอีกคือ

พื้นที่โล่งดาดฟ้าอาคาร (roof space) หมายถึงพื้นที่โล่งที่อยู่บนดาดฟ้าของอาคาร
ซึ่งมีทั้งที่อยู่ในระดับล่างและบนคือ บนดาดฟ้าของอาคารประเภทตึกแถวและอาคารเดี่ยวที่สูงไม่
มากนัก ชั้นบนสุดของส่วนฐาน ของอาคารระฟ้าไปจนถึงยอดของอาคารเหล่านั้น โดยมากแล้ว
พื้นที่โล่งประเภทนี้จะมีพื้นผิวดาดแข็ง ไม่มีการตกแต่งใดๆ และที่สำคัญคือไม่มีความต่อเนื่องกับ
โครงข่ายของพื้นที่โล่งอื่นๆ พื้นที่โล่งนี้ส่วนใหญ่ไม่มีการใช้ประโยชน์ใดๆ เว้นแต่ในอาคารขนาด
ใหญ่ ซึ่งใช้สำหรับการวางอุปกรณ์สำหรับระบบปรับอากาศ หรือเป็นที่ลงจอดสำหรับเฮลิคอปเตอร์
เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ปรากฏมีพื้นที่โล่งดาดฟ้าในระดับล่างของอาคารสูงประเภทสถาบันการเงิน
โรงแรมและคอนโดมิเนียม ที่มีการตกแต่งจัดสวนอย่างสวยงาม ไว้สำหรับการใช้ประโยชน์ในการ
พักผ่อนและสังสรรค์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาคารด้วย แต่ก็มีจำนวนไม่มากนัก ได้แก่ ลานบัว
ธนาคารกรุงเทพ ลานคอนกรีตบนอาคารจอดรถของอาคารเนย์ประกันภัย เป็นต้น

พื้นที่สาธารณะในพื้นที่อาคาร (Third place) ได้แก่พื้นที่ของเอกชนที่มีความเป็น
สาธารณะ ค่อนข้างมาก มีลักษณะกึ่งๆระหว่างภายในและภายนอกอาคาร เช่น โถงขนาดใหญ่ มีที่
สำหรับนั่งพักผ่อน ทำกิจกรรมต่างๆได้ ร้านอาหาร ร้านขายกาแฟ ร้านหนังสือ ที่ง่ายต่อการเข้าถึง
หรือเป็นทางผ่านไปยังจุดอื่นๆได้อีก

3. พื้นที่โล่งอิสระ(Independent open space)

ประกอบด้วย

- **สวนสาธารณะ** ซึ่งเป็นสวนสาธารณะระดับเมือง อยู่บริเวณหัวมุมด้านถนนพระราม4
- **พื้นที่สีเขียว** อยู่กลางชุมชนพิพัฒน์เป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อน นันทนาการของคนในชุมชนเป็นหลัก มีลักษณะเฉพาะตัว
- **ลานกิจกรรมกลางแจ้ง** พื้นที่โล่งที่อิสระจากอาคารและเปิดให้คนทั่วไปเข้าใช้ได้ตลอดเวลา มีลักษณะเป็นลานโล่งๆพื้นผิวลาดแข็ง ไม่มีองค์ประกอบมากนัก และเปิดโล่งไม่มีหลังคาคลุม ทำให้สามารถรองรับกิจกรรมหลายรูปแบบได้ ในย่านฯ ปรากฏมีพื้นที่โล่งประเภทนี้แห่งเดียวคือ ลานบางรักเลิฟลีพลาซ่า บริเวณเหนือคลองช่องนนทรี กลางถนนนราธิวาสราชนครินทร์

ในการศึกษาระบบพื้นที่โล่งที่มีอยู่ในพื้นที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจถึงระบบโครงข่ายกิจกรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่บอกถึงลักษณะพิเศษเฉพาะของพื้นที่สีลม เพื่อวิเคราะห์ดูปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม โดยสามารถจำแนกองค์ประกอบต่างๆในระบบพื้นที่โล่งเหล่านั้น ดังนี้

1. **พื้นที่** ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นจุดที่มีการใช้สอย(node) เนื่องจากการแบ่งลักษณะนี้จะมีความสัมพันธ์กับ กิจกรรมและช่วงเวลา ที่แตกต่างกันตามลักษณะทางกายภาพ และสภาพการ ใช้สอยในแต่ละช่วงเวลา

2. กิจกรรม จำแนกตามความแตกต่างของการใช้พื้นที่ ในการเดิน ยืน นั่ง มอง พูดคุย ได้ยิน กิน จับจ่ายซื้อของ ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือกิจกรรมจำเป็น กิจกรรมพักผ่อน และ กิจกรรมทางสังคม โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้น จะมีสัดส่วนของทั้ง 3 กิจกรรมนี้ แตกต่างกันไปขึ้นกับพื้นที่และผู้ใช้แต่ละประเภทเป็นหลัก
3. ผู้ใช้ จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการมาใช้พื้นที่นั้นๆ โดยสามารถจำแนกกลุ่มคนเดินเท้าใน พื้นที่ออกเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 5 กลุ่ม คือ

1. พนักงาน คนทำงานในย่านสีลม ซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ศึกษา มาเพื่อทำงาน ในย่านสีลม ดำเนินชีวิตซ้ำๆเป็นวงจรประจำ (Routine) เป็นกลุ่มที่ถูกจำกัดด้วยเวลา เช่นพัก กลางวัน หรือ เวลามาทำงาน กลับบ้าน ฯลฯ

2. พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย เป็นการค้าขายในลักษณะไม่เป็นทางการมีลักษณะ ของความชั่วคราว โครงสร้างสามารถถอดประกอบร้านง่าย เคลื่อนที่ได้ เพราะจะมีการ หมุนเวียนของกิจกรรมค่อนข้างเร็ว คนกลุ่มนี้มีทั้งกลุ่มในชุมชนข้างหลังอาคารสูง คนใน ละแวก และ คนภายนอกที่มาเพื่อค้าขาย

3. นักท่องเที่ยว เป็นกลุ่มคนที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษา เฉพาะช่วงเวลาและพื้นที่ที่มีกิจกรรม มี วัตถุประสงค์ในการเข้ามาเพื่อพักผ่อน ชมบรรยากาศของพื้นที่

4. ผู้ที่ผ่านเข้ามา เพื่อทำธุระในพื้นที่ เพียงช่วงเวลาสั้นๆ หรือใช้เป็นเพียงทางผ่าน

5. ผู้พักอาศัยในย่าน เป็นกลุ่มประชากรที่มีที่พักอาศัยในย่าน ซึ่งมีปริมาณไม่มากและมี แนวโน้มลดลง และส่วนใหญ่จะใช้เวลาในพื้นที่น้อยกว่ากลุ่มประชากรแฝง และมีการใช้พื้นที่ ในช่วงเวลาเย็น เลิกงานกลับมา และ ช่วงเวลากลางคืนเพื่อพักผ่อน

4. ช่วงเวลา แบ่งออกได้เป็นวันธรรมดาและ วันอาทิตย์ที่มีความแตกต่างด้านผู้ใช้สอยค่อนข้าง ชัดเจนจากที่มีการใช้ถนนเพื่อรถเป็นหลัก ก็ปิดถนนเพื่อคนเดินเท้า โดยแต่ละวันก็แบ่งออกเป็น 4 ช่วงเวลา คือ เช้า กลางวัน เย็น กลางคืน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เห็นการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ และสภาพการใช้สอยของพื้นที่ค่อนข้างชัดเจน

การกระจุกตัวของคนในพื้นที่แต่ละช่วงเวลานั้น แสดงให้เห็นถึงรูปแบบ(pattern)และระบบ (system) ของการเกิดกิจกรรมช่วงเวลาต่างๆในพื้นที่ที่มีอยู่ จะเห็นว่าบางพื้นที่มีการ ใช้หนาแน่น เพียงบางช่วงเวลา และบางพื้นที่ก็มีการใช้เกือบตลอดทุกช่วงเวลา ซึ่งพื้นที่ว่างที่เกิดการกระจุกตัว ของคน (node) ในแต่ละจุดนั้นมีลักษณะและสภาพการใช้สอยที่แตกต่างกันออกไป

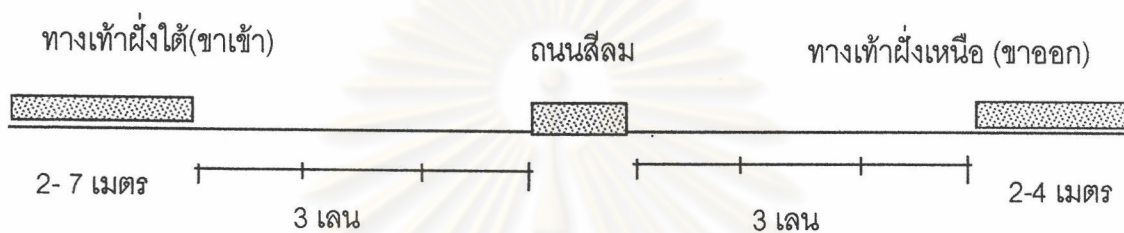
โดยสามารถพิจารณาสภาพกายภาพและการใช้ประโยชน์พื้นที่โล่ง ที่มีการใช้หนาแน่น (node)ซึ่งมีสภาพแตกต่างกัน 10 กลุ่มในพื้นที่ศึกษาย่านธุรกิจถนนสีลมดังนี้

1. ทางเท้าริมถนนสีลม

1.1 ทางเท้าด้านใต้ (ฝั่งขาเข้า)

1.2 ทางเท้าด้านเหนือ (ฝั่งขาออก)

กิจกรรมที่เกิดขึ้น โดยมากเป็นกิจกรรมจำเป็น เช่น การเดิน ยืน รอ รถ กิน ชี้อบปิ้ง โดยกิจกรรมพักผ่อนและสังคม จะเป็นไปในลักษณะทางอ้อมระหว่างการจับจ่าย เดินดูสินค้า ผู้ใช้หลักเป็นกลุ่ม คนทำงาน หาบเร่แผงลอย นักท่องเที่ยว ซึ่งมีการใช้งานแทบจะตลอดเวลา

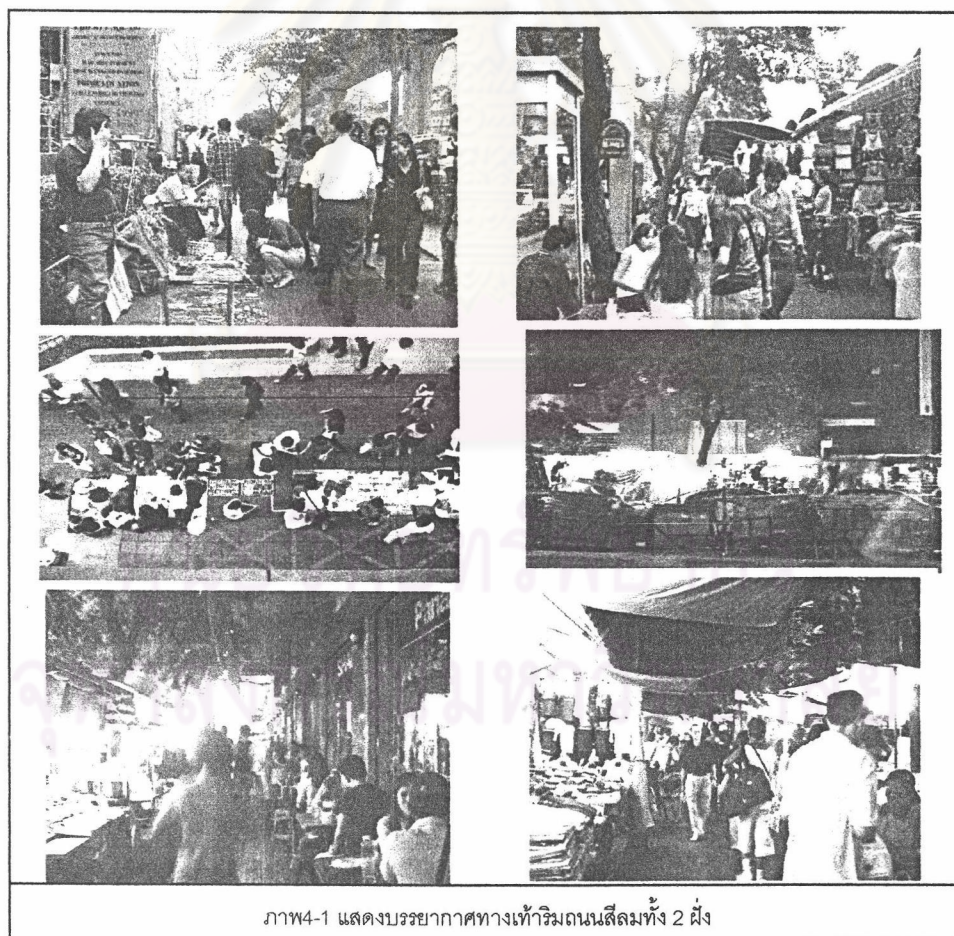

ลักษณะทางเดินเท้าในพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่จะมีขนาดของผิวทางเดินเท้าที่ไม่ได้มาตรฐาน ต่อการเป็นย่านธุรกิจที่มีผู้สัญจรไปมา อย่างหนาแน่นตลอดทั้งวัน ทั้งนี้เป็นผลจากการที่ย่านสีลมเป็นย่านธุรกิจของเมือง ที่เติบโตมาจากการเป็นย่านที่อยู่อาศัยเก่า ภายหลังตัดถนนสีลมในปี พ.ศ. 2404 และมีการขยายตัวของวงรอบของสิ่งปลูกสร้างในรูปแบบอาคารสูง ในช่วงก่อน พ.ศ.2525 ซึ่งเป็นช่วงที่กรุงเทพฯ ยังไม่มีกฎหมาย หรือผังเมืองที่มีประสิทธิภาพ เพื่อควบคุมได้ทันต่อการขยายตัวของอาคารสูง ทำให้ ไม่มีการเว้นพื้นที่ถอยร่นหน้าอาคารสูงที่สร้างขึ้นในช่วงเวลานั้น ประกอบกับการเป็นย่านธุรกิจกลางเมืองที่ต้องใช้งบประมาณในการเวนคืนอาคารและที่ดินค่อนข้างสูง ทำให้หน่วยงานรัฐไม่สามารถทำการขยายผิวจราจรและทางเดินเท้าเพิ่มเติมได้โดยง่าย หลังการปรับปรุงพระราชบัญญัติควบคุมอาคารในปี พ.ศ.2535 จะเห็นความแตกต่างระหว่างอาคารเก่าและอาคารที่สร้างภายหลัง โดยจะมีระยะถอยร่นและพื้นที่ว่างหน้าอาคาร ที่สามารถใช้ประโยชน์เป็นเส้นทางเดินเท้า กว้างประมาณ 3-6 เมตรขึ้นไปเช่น บริเวณหน้าอาคารสีลมคอมเพล็กซ์ และ อาคาร ซีพีทาวเวอร์ เป็นต้น ในขณะที่บริเวณหน้าอาคารเก่า เช่น หน้าโรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน ผิวทางเดินเฉลี่ยไม่เกิน 3 เมตร อีกทั้งยังมีการตั้งวางหาบเร่แผงลอย ทำให้การเดินเท้าไม่ได้รับความสะดวกในการใช้งาน

ทางเดินเท้าบนถนนสีลมและถนนคอนแวนต์ ในส่วนที่เป็นทางเดินเท้าสาธารณะนั้น มีบทบาทในการรองรับเส้นทางเดินเท้าหลักของย่าน ซึ่งมีความหนาแน่นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เข้าถึงกลางคืน ด้วยลักษณะที่แคบและยาว มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ ต้นไม้และป้ายต่างๆ รวมถึงการตั้งหาบเร่แผงลอยตลอดจนการวางสินค้าของร้านค้าต่างๆออกมาในพื้นที่ส่วนขยายทางเดินเท้า

หรือในบริเวณใต้กันสาดอาคารก็ถูกจับจองโดยร้านค้าแผงลอยทำให้เกิดการกีดขวางเส้นทางสัญจรทางเท้า เกิดการติดขัดของการสัญจรโดยเฉพาะในช่วงเที่ยงซึ่งมีความหนาแน่นของคนและกิจกรรมในพื้นที่สูงสุด ยังผลให้ผู้คนบางส่วนต้องลงมาเดินบนถนน นอกจากนี้ในจุดที่มีโครงสร้างบันไดทางขึ้นลงสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอส ทำให้พื้นที่ทางเท้ายิ่งแคบลงไปอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจุดที่เป็นโครงสร้างสถานี ได้กินเนื้อที่เกือบทั้งความกว้างถนนและทอดตัวอยู่ในระดับต่ำ ทำให้พื้นที่คู่มือติดขัด อากาศหม่นเวียนไม่สะดวก

สำหรับช่วงกลางวัน การใช้ประโยชน์บนพื้นที่โล่งส่วนนี้ก็เปลี่ยนแปลงไป โดยมีร้านอาหารกลางแจ้งเข้ามาแทนแผงลอยในตอนกลางวัน และมีกลุ่มลูกค้ากว้างมากขึ้น ครอบคลุมไปถึงนักท่องเที่ยวและคนทำงานกลางวัน ซึ่งมีการตั้งโต๊ะเก้าอี้กินพื้นที่ทางเท้ามากกว่าในตอนกลางวัน จะเห็นได้ว่าพื้นที่โล่งส่วนนี้ค่อนข้างสกปรก เสื่อมโทรม แออัด วุ่นวายและเต็มไปด้วยมลภาวะทั้งทางฝุ่นและเสียง ซึ่งแม้มีพื้นที่ที่จำกัดแต่ก็ยังคงมีการใช้งานหนาแน่น

ภาพ4-1 แสดงบรรยากาศทางเท้าริมถนนสีลมทั้ง 2 ฝั่ง

2. **ชอยสุรเสนา (ชอยละลายทรัพย์)** กิจกรรมที่เกิดขึ้น โดยมากเป็นกิจกรรมจำเป็น เช่นกัน แต่จะมีช่วงการใช้งานในเวลากลางวัน จนถึงเย็น

พื้นที่โล่งนี้เป็นที่โล่งที่มีลักษณะพิเศษ ที่มีการใช้ประโยชน์เพื่อการสัญจรด้วยการเดินเท้าและด้วยรถที่แยกกันอย่างชัดเจน โดยที่รัฐไม่ได้เข้ามากำหนดช่วงเวลาแต่อย่างใด เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติเนื่องจากในตอนกลางวันมีคนเดินเท้าเข้ามาใช้จำนวนมากจนรถไม่สามารถเข้ามาได้ พื้นที่โล่งชอยละลายทรัพย์ ตั้งอยู่ในละแวกของอาคารสถาบันการเงินที่สำคัญที่สุด และขนานด้วยร้านค้าย่อยและร้านอาหารต่างๆจำนวนมาก อีกทั้งยังตั้งอยู่ในพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างศูนย์กลางพาณิชย์กรรม สีลม – สุรวงศ์ และ ถนนสาทรด้านถนนนราธิวาสราชนครินทร์ ทำให้พื้นที่โล่งมีการใช้ประโยชน์ที่หนาแน่นอย่างมาก เพื่อรองรับคนจากทั้งภายในและภายนอกย่าน

ภาพ 4- 2 บรรยากาศชอยละลายทรัพย์

เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้พื้นที่จะเป็นแค่พื้นที่โล่งยาวๆขนานด้วยอาคารตึกแถว มีสภาพทั่วไปค่อนข้างเสื่อมโทรมและสกปรก ปราศจากต้นไม้ การตกแต่ง และองค์ประกอบอื่นใดที่ช่วยให้มีคุณภาพทางกายภาพที่ดี อีกทั้งจำนวนผู้คนที่เข้ามาก็มีมากจนเกิดความอึดอัดในการเดิน ร้อน และอากาศไม่ถ่ายเท หากแต่ไม่ได้ทำให้ความนิยมของผู้คนต่อพื้นที่และกิจกรรมในชอยละลายทรัพย์นี้ ลดลงเลย

3. ถนนส่วนบุคคล

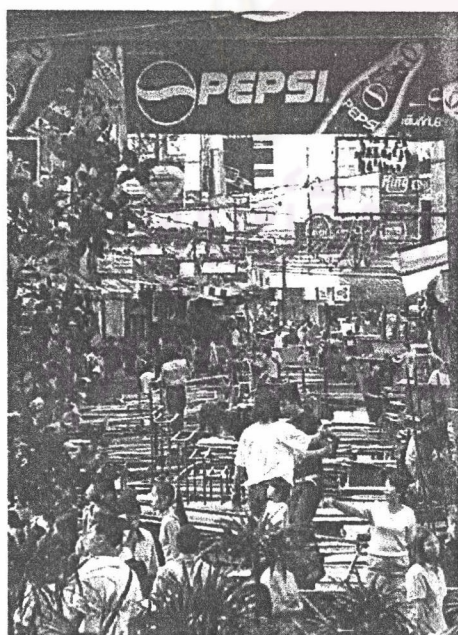
3.1 ถนนพัฒนาพงศ์

3.2 ถนนธนิยะ

เป็นซอยเชื่อมต่อระหว่างสีลม-สุรวงศ์ เป็นถนนส่วนบุคคลแต่เปิดให้มีการสัญจรได้ กิจกรรมที่มีส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมการขายสินค้า ผู้ใช้หลักคือกลุ่มนักท่องเที่ยว และหาบเร่แผงลอย โดยจะคึกคักในช่วงเวลาเย็นและกลางคืน โดยจะมีบรรยากาศ และ การใช้พื้นที่อาคาร 2 ชั้น แตกต่างกันเล็กน้อยระหว่าง ถนนพัฒนาพงศ์และธนิยะ

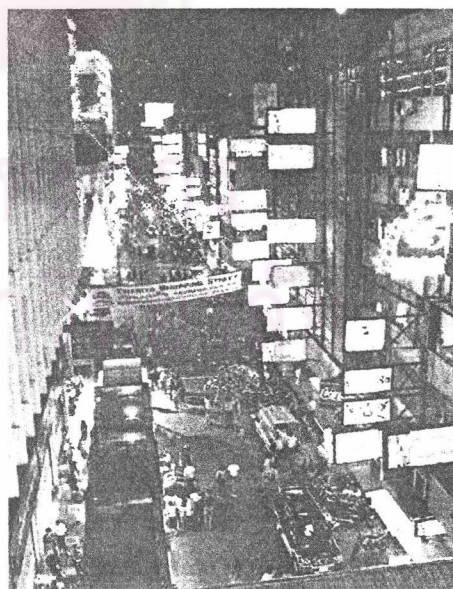
ถนนพัฒนาพงศ์ตอนกลางวัน เปิดให้รถวิ่งผ่านและเช่าจอดรถ ก่อนจะปิดถนนตั้งแผงอย่างคึกคักในตอนเย็น

ภาพ 4-3 การเปลี่ยนแปลงของถนนพัฒนาพงศ์

ถนนธนิยะ ตอนกลางวัน มีกิจกรรมเกิดขึ้นบ้าง เพราะมีห้างร้านและอาคารสำนักงานบางส่วน และมีการสร้าง kiosk สำหรับขายสินค้าริมถนน

ภาพ 4-4 การเปลี่ยนแปลงของถนนธนิยะ

พื้นที่ซอยทั้งสองนี้ มีความกว้างของซอยประมาณ 10 เมตร และยาวประมาณ 200 เมตร ซึ่งเป็นซอยที่มีระยะเหมาะสมในการเดิน ตั้งฉากกับถนนสีลม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมเข้าไปเที่ยว ตลอดซอยพัฒนาพงษ์ และซอยธนิยะ จะเต็มไปด้วยร้านอาหารและสถานเริงรมย์ บริเวณถนนใน ซอยพัฒนาพงษ์ มีร้านขายของมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า ของใช้ กระเป๋า รองเท้า นาฬิกา ของที่ระลึก ฯลฯ โดยจะมีซอยเล็กๆ หลังห้องอาหารเทียนเทียนด้านข้างซอยพัฒนาพงษ์ เป็นที่ขายอาหารแก่กลุ่มคนที่มาทำงานที่พัฒนาพงษ์ในช่วงเวลา 16.00-02.00 น.

ภาพ 4-5 ซอยพัฒนาพงษ์ยามกลางคืน ที่สว่างไสวไปด้วยแสงไฟจากแผงลอย และป้ายต่างๆ

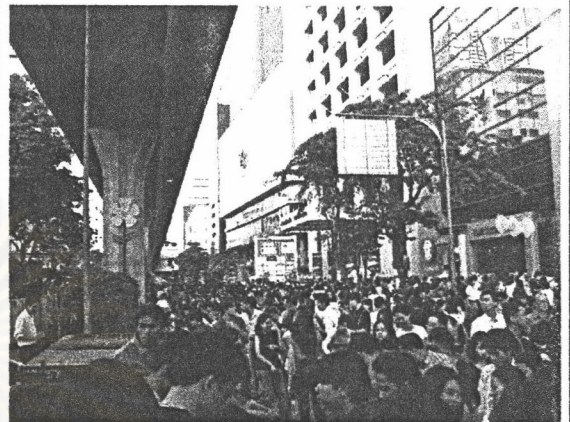

ภาพ 4-6 บรรยากาศซอยเทียนเทียน ซึ่งเป็นซอยเล็กๆ หลังห้องอาหารเทียนเทียน จะมีการขายอาหารในช่วง 18.30-02.00 ให้บริการแก่ คนทำงานบริเวณซอยพัฒนาพงษ์ และพื้นที่ใกล้เคียง

4. ถนนสีลม ในวันธรรมดา เป็นของรถเกือบตลอดวัน ในวันอาทิตย์เป็นของคนเดินเท้า

ภาพ 4-7 ถนนสีลมวันธรรมดาเต็มไปด้วยรถ

ภาพ 4-8 ถนนสีลมวันอาทิตย์เต็มไปด้วยคน

ในวันธรรมดาถนนสีลม มีความหนาแน่นและติดขัดของการจราจร เต็มไปด้วยรถยนต์พาหนะต่างๆ โดยเฉพาะในช่วงเวลาเร่งด่วนเช้าและเย็น ในวันอาทิตย์(9.00-24.00น.) มีการปิดถนนเพื่อให้คนเดินเท้า ซึ่งประชากรที่มาโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนในระดับเมือง และเป็นคนละกลุ่มกับคนที่มาใช้ถนนสีลมในวันธรรมดา

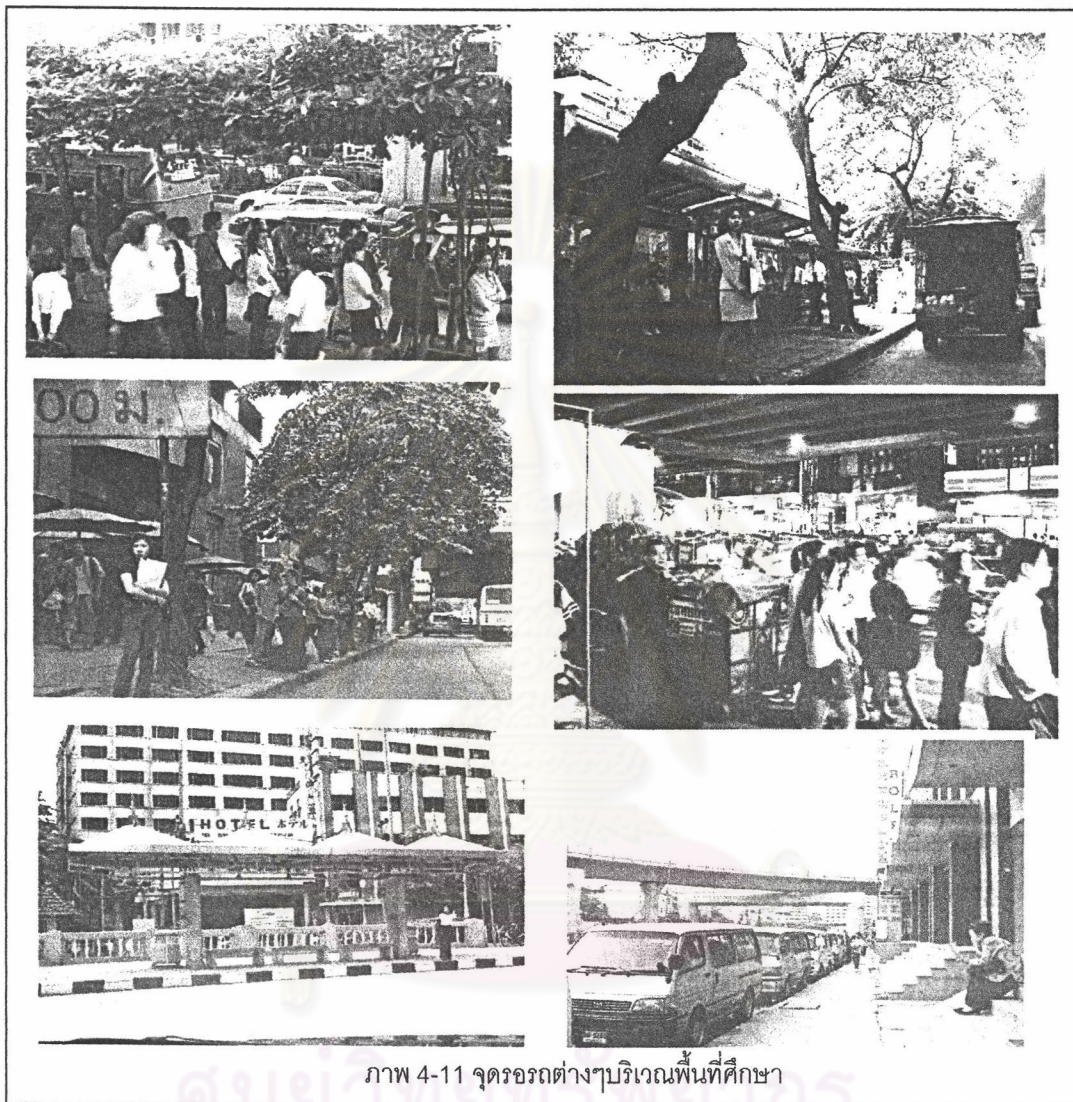
ด้วยสภาพของถนนสีลมที่เป็นแนวยาวขนานด้วยอาคาร ตึกสูง 2 ด้าน มีโครงสร้างรถไฟฟ้าอยู่บริเวณเกาะกลาง และมีการปลูกต้นไม้เป็นแนวเพื่อกันไม่ให้คนข้ามถนน ในจุดที่ไม่ใช่ทางข้าม ทำให้เมื่อมีการเปลี่ยนผู้ใช้จากรถเป็นคน จึงเกิดความขัดแย้งบางประการในการใช้พื้นที่ คือ เกาะกลางกลายเป็นอุปสรรค และพื้นที่มีลักษณะเป็นเส้นไม่มีบริเวณ ที่ว่างกว้างๆสำหรับทำกิจกรรมหลักๆโดยไม่รบกวนเส้นทางสัญจร

ภาพ 4-9 คนมุดต้นไม้เกาะกลางเพื่อข้ามฝั่ง

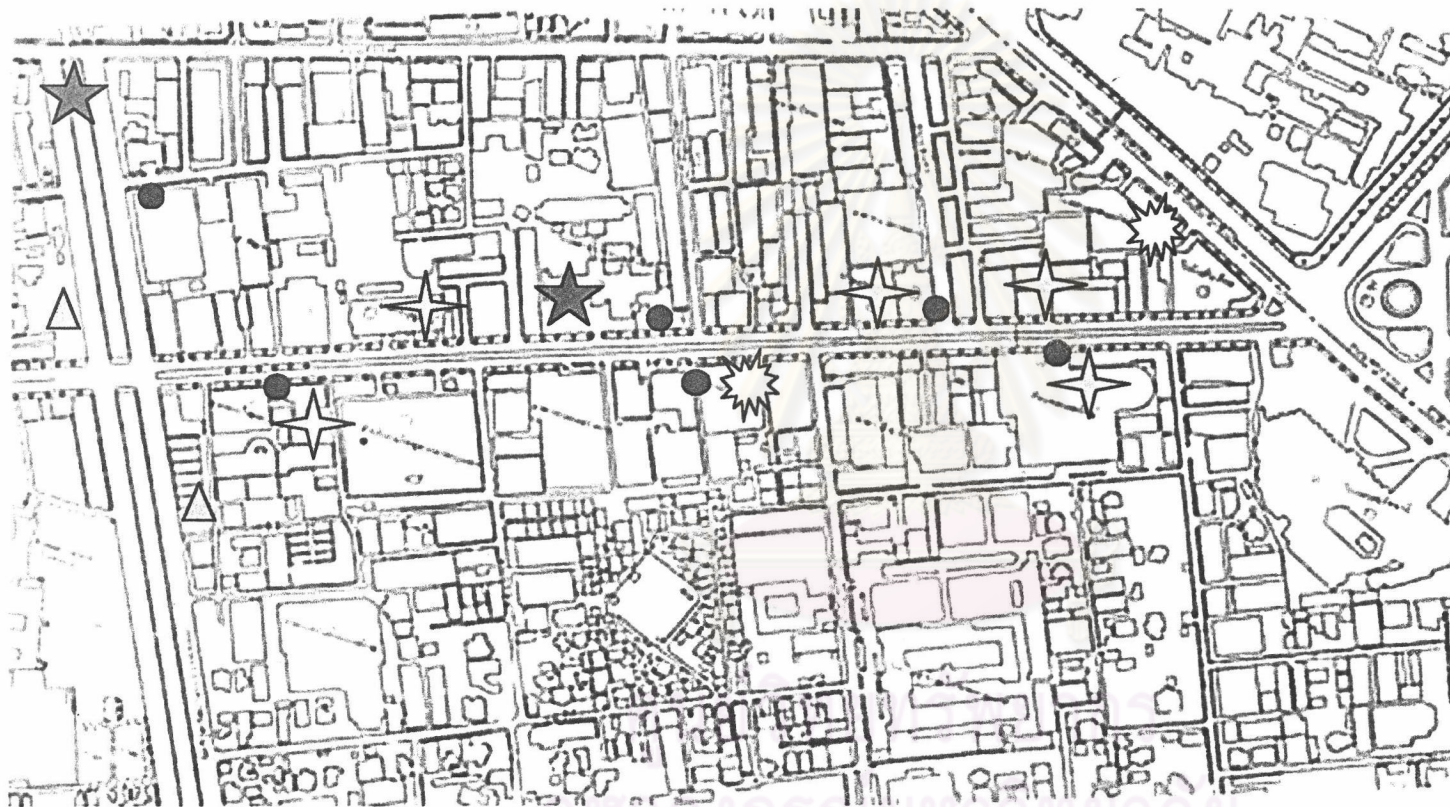

5. จุดจอดรถ คนที่ต้องเข้ามาติดต่อธุระ ในพื้นที่ใช้ยื่น นั่งรอรถประจำทาง สองแถว รถตู้ ฯลฯ ใช้ในช่วงเย็น รอรถเพื่อกลับบ้าน และกลุ่มประชากรจะเป็นในระดับเร่ ภาพ 4-10 ทางเข้าที่จอดรถถูกปรับเป็นพื้นที่ขายของ

ภาพ 4-11 จุดจอดรถต่างๆบริเวณพื้นที่ศึกษา

จุดจอดรถ มีอยู่หลายลักษณะ ทั้งที่เป็นจุดยื่นรอเฉยๆ โดยอาศัยร่มเงาของอาคาร หรือ ต้นไม้และแบบที่มีโครงสร้างป้ายรถเมล์ที่ได้รับการออกแบบมาโดยเฉพาะ เป็นที่น่าสังเกตว่าในจุดที่มีการสร้างป้ายรถเมล์ จะมีการใช้สอยที่เบาบางในขณะที่จุดที่มีการยื่นรอเฉยๆไม่มีโครงสร้างใดๆ คนกลับหนาแน่นกว่า ซึ่งสภาพการใช้สอยในปัจจุบันนับว่าคุณภาพอยู่ในระดับต่ำเพราะไม่ตอบสนองการใช้สอยเท่าใดนักไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่นั่งไม่เพียงพอ กรณีต้องรอนานเพราะรถติด ประกอบกับการถูกหาบเร่งแผงลอยบุกรุกทำให้คนแทบจะไม่มีที่ยืนรอ ต้องลงมาขึ้นบนถนน เป็นต้น

แสดงบริเวณจุดจอดรถ

- สัญลักษณ์
- ที่ยื่นรถรอรถประจำทาง / รถสองแถว
 - ที่นั่งรถรอรถประจำทาง / รถสองแถว
 - พื้นที่รอบบริเวณที่ว่าง หน้าอาคารขนาดใหญ่
 - วินรถตู้มวลชน
 - วินมอเตอร์ไซด์

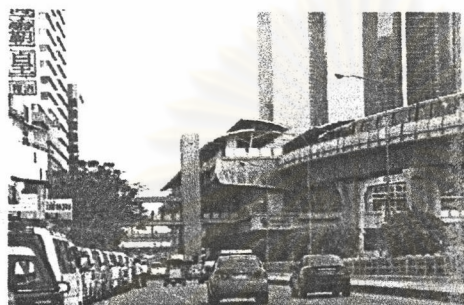
ที่มา: การสำรวจ

แผนที่ 4-2

แนวทางการออกแบบเพื่อประสานระบบพื้นที่โล่งย่านธุรกิจถนนสีลม

6. **สถานีรถไฟฟ้า** เป็นจุดที่มีการดึงดูดคนมาใช้ในระดับเมือง ใช้เพื่อเป็นจุดเริ่มต้น หรือจุดหมายปลายทางของการเดินทางต่อไปในที่ต่างๆ มีการใช้เกือบตลอดเวลาในเวลาที่เปิดบริการ แต่จะหนาแน่นในช่วงชั่วโมงเร่งด่วน เช้าและเย็น และในอนาคตจะมีการเชื่อมต่อโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (BTS) กับโครงการรถไฟฟ้ามหานคร(MRTA) ซึ่งจะทำให้เป็นบริเวณที่มีคนมาในย่านมากขึ้น

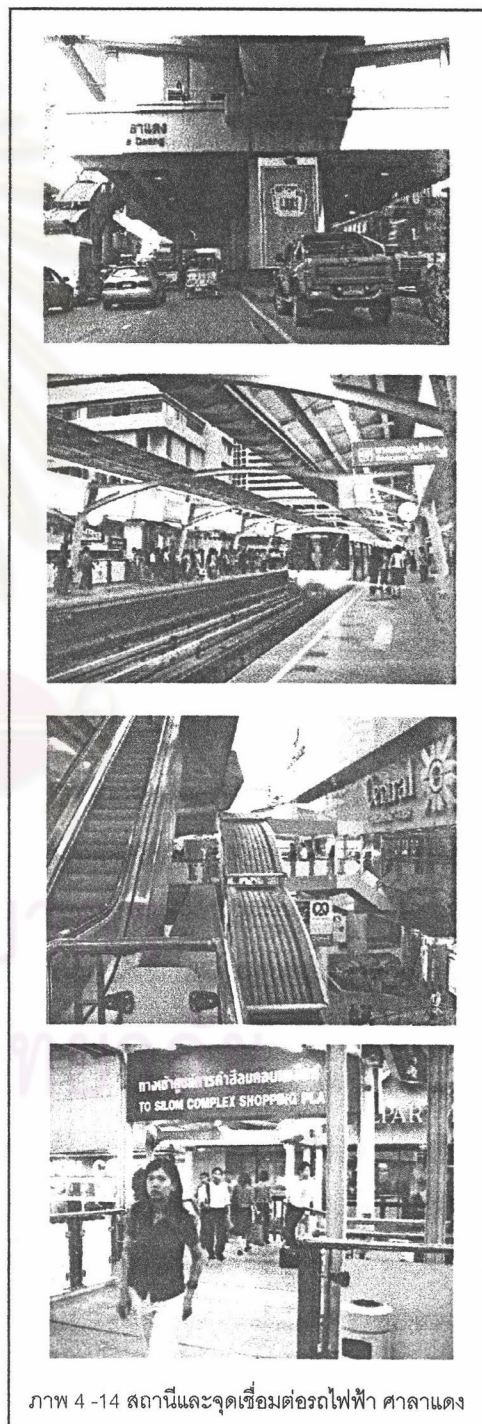

ภาพ 4-12 สถานีรถไฟฟ้า BTS

ภาพ 4-13 สถานีรถไฟฟ้าใต้ดิน MRTA ในอนาคต

ซึ่งทางขึ้นลงของสถานีรถไฟฟ้า จะมีกระจายไปตามจุดต่างๆบนทางเท้า และมีการเชื่อมเข้าสู่อาคารในบางจุด โดยกิจกรรมการเดินทางจากจุดเชื่อมสถานีเหล่านี้มีลักษณะเป็นการไหลเวียนที่รวดเร็ว และเมื่อพิจารณาในช่วงที่มีการใช้งานสูงสุดพบว่าเป็นการเดินทางเดียวที่สำคัญ คือเดินออกจากระบบในช่วงเช้าและเดินเข้าในตอนเย็น ในช่วงเช้าคนจำนวนมากจะลงจากรถไฟฟ้าพร้อมกันแต่จะถูกจัดระเบียบก่อนออกมาสู่พื้นที่โล่งนี้ ด้วยเครื่องเก็บตัวและบันไดทางขึ้นลงที่ค่อนข้างแคบ ในขณะที่ช่วงเย็นคนจะทยอยกันเดินเข้าไปสู่ระบบในเวลาที่แตกต่างกัน

ภาพ 4-14 สถานีและจุดเชื่อมต่อรถไฟฟ้า ศาลาแดง

7. ที่ว่างหน้าอาคาร เป็นพื้นที่รองรับคน หรือ ทางเดินเพื่อผ่านเข้าไป ยังอาคารต่างๆ มีการใช้เพื่อพักผ่อนระดับหนึ่ง ส่วนใหญ่มีการใช้เพียงช่วงเย็น ในวันอาทิตย์มีการใช้เพื่อเป็นส่วนรองรับกิจกรรมบนถนน

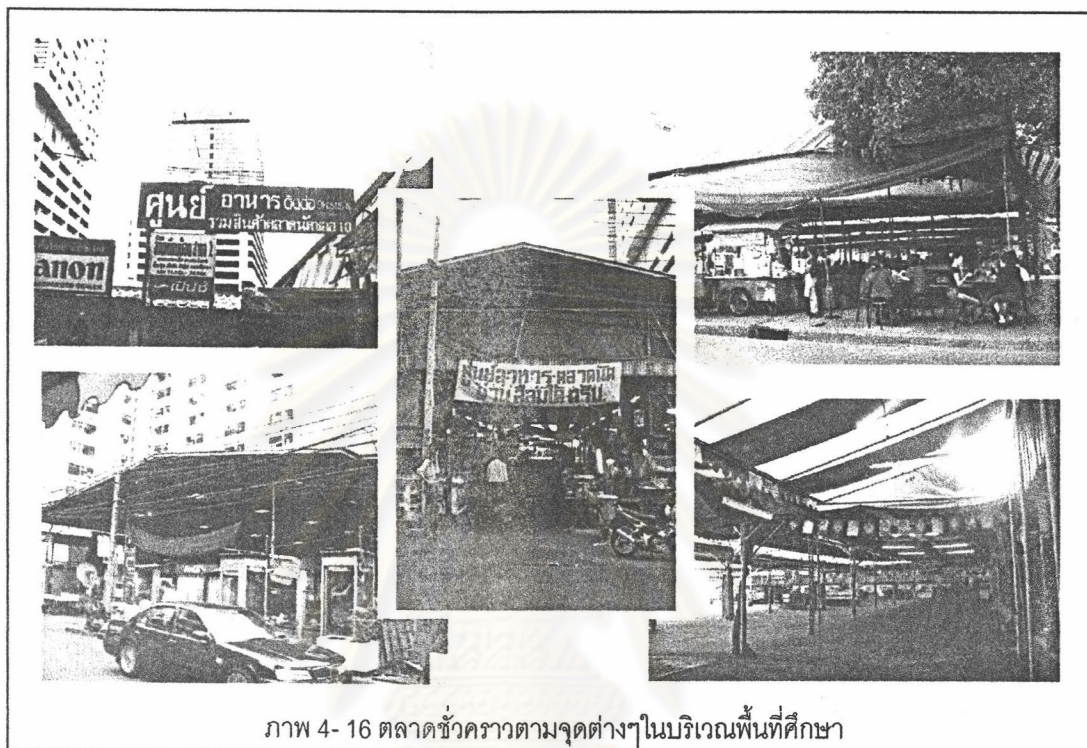

ภาพ 4- 15 บรรยากาศที่ว่างหน้าอาคารต่างๆในพื้นที่ศึกษา

พื้นที่โล่งหน้าอาคารหน้าซีพีทาวเวอร์เป็นที่โล่งแบบขั้นบันได ที่มีขนาดใหญ่พอควรและต่อเนื่อง โดยตรงกับทางเดินเท้าสาธารณะ มีองค์ประกอบหลักเป็นพื้นที่โล่งลาดเชิง ในลักษณะขั้นบันไดยาวตามแนวหน้าอาคาร ที่เชื่อมจากทางเดินเท้าสาธารณะสู่ตัวอาคาร โดยด้านหน้าของพื้นที่โล่งมีลักษณะเป็นแนวของพื้นที่ต่อเนื่องกับทางเดินเท้าในระดับเดียวกัน และด้วยตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่โล่งที่อยู่ท่ามกลางกิจกรรมหลักของพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นอาคารสำนักงาน ห้างร้านต่างๆ อยู่ใกล้กับถนนคอนกรีต และอยู่ติดกับป้ายรถประจำทาง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้พื้นที่โล่งนี้มีการใช้ประโยชน์หนาแน่นคึกคัก เกือบตลอดวัน ดึงดูดให้เกิดกิจกรรมอื่นๆที่ช่วยเพิ่มบรรยากาศความมีชีวิตชีวาให้แก่พื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรีขอบริจาคทุน ทำกิจกรรม หาบแร่แมลงลอย การทำแบบสอบถาม การโฆษณาในรูปแบบต่างๆ ฯลฯ ด้วยสภาพพื้นที่ เอื้อต่อการรอ หรือใช้เป็นจุดนัดพบเพราะมีที่นั่งและความรู้สึกปลอดภัยจากแสงไฟ ทำให้พื้นที่เป็นที่รู้จักและใช้เป็นจุดอ้างอิง (landmark) จุดหนึ่ง

พื้นที่โล่งหน้าอาคารขนาดใหญ่อีกแห่งหนึ่งคือ หน้าธนาคารกรุงเทพ มีการตกแต่งลานด้วยต้นไม้ตัดแต่ง อย่างสวยงาม อย่างไรก็ดี แทบไม่มีการใช้ประโยชน์บนลานแห่งนี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ยกระดับ แยกจากการสัญจรระดับทางเท้า ไม่ค่อยมีที่นั่ง เข้าถึงได้จากบางจุดเท่านั้น และเป็นลานเพื่อใช้มองส่งเสริมความสง่าแก่ตัวอาคารมากกว่า เพื่อให้คนได้ใช้ทำกิจกรรมนั่งเล่นพักผ่อน

8. ตลาดชั่วคราว (เต็นท์) เป็นพื้นที่ลานจอดรถเก่า หรือพื้นที่ว่างที่เกิดจากการรื้อถอนและยังไม่มี การพัฒนาที่ชัดเจน มีการใช้ประโยชน์ในลักษณะของการขายอาหารและสินค้าต่างๆ มีการใช้หนาแน่น เฉพาะช่วงเวลากลางวันเท่านั้น

ภาพ 4- 16 ตลาดชั่วคราวตามจุดต่างๆในบริเวณพื้นที่ศึกษา

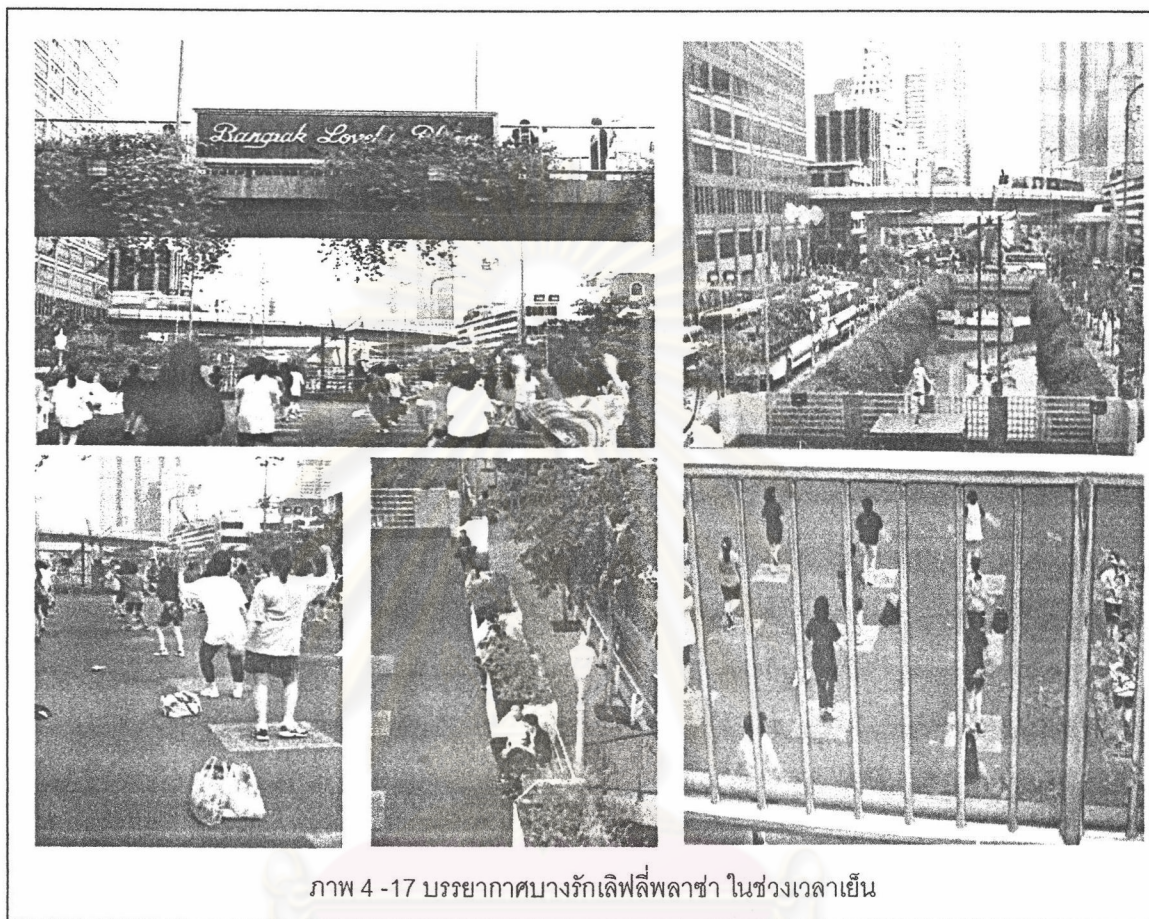
พื้นที่เหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงไม่นานมานี้ เพื่อตอบสนองความต้องการของ ประชากรกลุ่มคนทำงานซึ่งมีจำนวนมากเพื่อพักรับประทานอาหารและจับจ่ายซื้อสินค้า ในเวลากลางวัน โดยจะใช้พื้นที่ทิ้งร้างจากการใช้สอย หรือ ใช้สอยไม่คุ้มค่ามาปรับเปลี่ยนเพื่อทำเป็นพื้นที่ค้าขาย ด้วย โครงสร้างชั่วคราว สามารถรื้อถอนหรือปรับเปลี่ยนพื้นที่ได้โดยง่าย

ด้วยความที่ต้องคำนึงถึงต้นทุนที่ถูกและความต้องการพื้นที่ขายจำนวนมาก คนที่เข้ามาค้าขายก็ เป็นไปในลักษณะหมุนเวียนไปเรื่อยๆไม่ได้อยู่ประจำที่ตลาดเดิมตลอดทุกวันเพราะกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาส่วน ใหญ่เป็นกลุ่มเดิมที่อยู่เฉพาะที่นั่นๆ สภาพพื้นที่จึงไม่ได้มีการตกแต่งดูแลมากนัก และค่อนข้าง แออัด ยิ่งในเวลากลางวันซึ่งมีอากาศร้อนและคนเยอะ ส่งผลต่อพฤติกรรมของคนเข้ามาใช้พื้นที่ ใน ลักษณะที่ต้องรีบๆกินให้เสร็จ เนื่องจากสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการพักผ่อน

แสดงตลาดชั่วคราวช่วงพัก กลางวัน	
สัญลักษณ์	
1	ตลาด 2002 (ITF เก้า)
2	ตลาดซอย10
3	ตลาด 108 พันเก้า
4	ตลาดศาลาแดง
ที่มา: การสำรวจ	
แผนที่ 4-3	
แนวทางการออกแบบเพื่อประสาน ระบบพื้นที่โล่งย่านธุรกิจถนนสีลม	

9. ลานออกกำลังกายบางรักเลิฟลีฟลาซ่า เป็นลานที่สร้างขึ้นครอบคลุมช่องนนทรี คนที่มาใช้ส่วนใหญ่เป็นพนักงานและผู้พักอาศัยละแวกนั้น โดยจะมาใช้เดินแอโรบิคในช่วงเย็นเท่านั้น

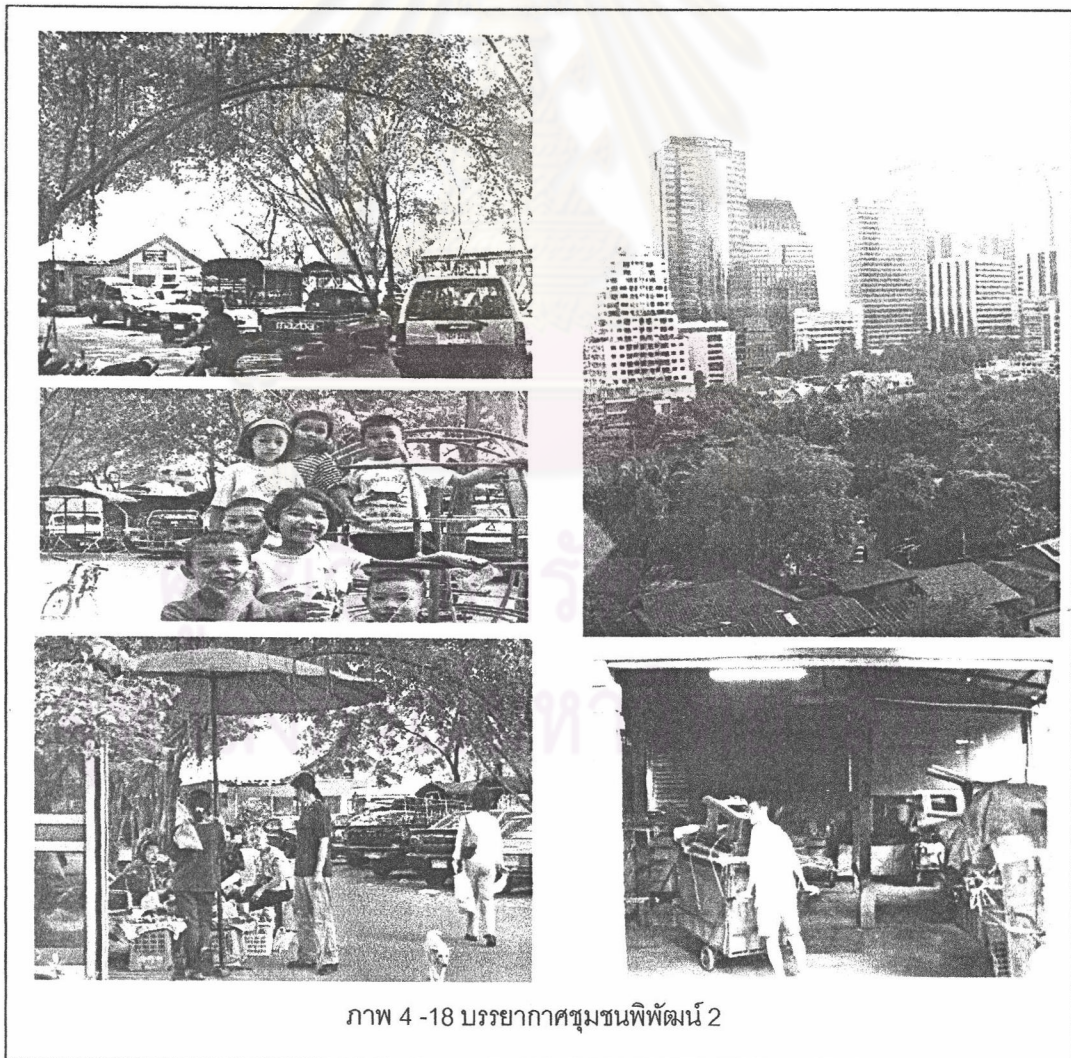
ภาพ 4-17 บรรยากาศบางรักเลิฟลีฟลาซ่า ในช่วงเวลาเย็น

ลานกิจกรรมกลางแจ้งนี้ เป็นพื้นที่โล่งสาธารณะขนาดกลาง นอกเหนือจากพื้นที่เขตทางที่รัฐสร้างให้แก่ประชากรภายในย่านฯ และมีการใช้สอยอย่างคึกคักเฉพาะในช่วงเวลาเย็น(17.30-19.30น.) ในวันธรรมดา เพราะจะมีการสอนเดินแอโรบิคเป็นประจำ โดยคนที่มาเดินส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ซึ่งทำงานหรือพักอาศัยละแวกนั้น แม้ภาพบรรยากาศที่เกิดขึ้นจะคึกคักมีชีวิตชีวาเป็นที่ผลิตเพลินแก่ผู้พบเห็นขณะเดินข้ามสะพานลอย หรือรถติด แต่มีการใช้ประโยชน์ค่อนข้างจำกัดเฉพาะกลุ่ม เพราะปัจจัยด้านที่ตั้ง ที่ห่างจากศูนย์กลางกิจกรรมหลักของย่าน และยังไม่เป็นที่รู้จัก รวมทั้งขาดความต่อเนื่องที่ดีทั้งทางสายตา และการเข้าถึง ด้วยสภาพกายภาพที่เป็นลานโล่งกลางถนนใหญ่และยกระดับขึ้นเหนือระดับถนน ล้อมรอบด้วยกะบะต้นไม้ บดบังพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถมองเห็นได้ง่ายจากระดับถนน ประกอบกับการเป็นลานโล่งที่ไม่มีร่มเงาและขาดกิจกรรมดึงดูดที่นอกเหนือจากการเดินแอโรบิค ทำให้ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาอื่นๆ

10. ที่โล่งในชุมชนพัฒนา จัดเป็นสวนสาธารณะชุมชนขนาดประมาณ 3 ไร่ท่ามกลางชุมชนแออัด เป็นพื้นที่โล่งธารณะในย่านมีการใช้สอยอย่างเข้มข้นแต่เป็นของคนเฉพาะกลุ่มโดยคนในชุมชน โดยสำนักสวัสดิการสังคมได้สร้างเพื่อใช้เป็นศูนย์ชุมชน มีห้องสมุด ศูนย์สุขภาพ ชมรมผู้สูงอายุ ลานจอดรถ ลานกีฬา สนามเด็กเล่น ซึ่งชุมชนนี้มีส่วนในการส่งเสริมกิจกรรมการค้าขายแบบไม่เป็นทางการ ที่เกิดขึ้นบนถนนสีลม โดยเป็นที่เตรียมอาหาร หรือเตรียมข้าวของ ใช้เป็นที่เก็บรถเข็นหาบเร่แผงลอยต่างโดยที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของกรมธนารักษ์

ทั้งนี้การใช้ประโยชน์สวนแห่งนี้จะหนาแน่นมากสุดในวันหยุด ทั้งปริมาณคนและระยะเวลาที่มาใช้ นอกจากนี้ในช่วงเทศกาลสำคัญก็ใช้พื้นที่สวนนี้เพื่อจัดงาน

ถึงแม้ว่าสภาพโดยรวมของพื้นที่จะเสื่อมโทรม สกปรก ขาดการดูแลที่ดี แต่ก็เป็นที่ที่คนในชุมชน นิยมมาใช้เป็นเหมือนพื้นที่ศูนย์กลางเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารต่างๆในชุมชน ด้วยความที่เป็นพื้นที่โล่งขนาดใหญ่แห่งเดียวในพื้นที่ ที่มีความร่มรื่น และตั้งอยู่ในจุดที่เข้าถึงง่าย

ภาพ 4 -18 บรรยากาศชุมชนพัฒนา 2

แสดงพื้นที่โล่งที่เป็นจุดรวมคน(Node)

สัญลักษณ์

- ทางเท้าฝั่งขาเข้า
- ทางเท้าฝั่งขาออก
- ถนนสีลม
- จุดจอดรถ
- ที่ว่างหน้าอาคาร
- ตลาด
- ลานกิจกรรมบางรัก
- เลี้ยวสี่ทาง

ที่มา: การสำรวจ

แผนที่ 4-4

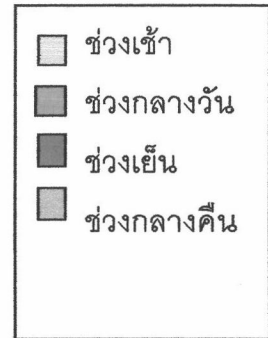

แนวทางการออกแบบเพื่อประสานระบบพื้นที่โล่งย่านธุรกิจถนนสีลม

แสดงพื้นที่ ที่เกิดการกระจุกตัว
ของคนที่ในพื้นที่

สัญลักษณ์

ที่มา: การสำรวจ

แผนผัง 4-5

แนวทางการออกแบบเพื่อประสาน
ระบบพื้นที่โด่งย่านธุรกิจถนนสีลม

จากผัง 4-5 แสดงการกระจุกตัวในช่วงเวลาต่างๆ จะเห็นถึงภาพรวมของกิจกรรมที่เกิดขึ้นหนาแน่นตามจุดต่างๆ ในแต่ละช่วงเวลา โดยมีรูปแบบ(pattern)การใช้พื้นที่ ที่มีการซ้อนทับของกิจกรรมที่เกิดขึ้นต่างช่วงเวลากันในพื้นที่เดียวกัน เช่น บริเวณทางเท้าริมถนนสีลมซึ่งเกิดกิจกรรมขึ้นเกือบทุกช่วงเวลา แต่ในบางจุดเช่น พื้นที่ตลาดชั่วคราว (เต็นท์) เกิดขึ้นเพียงเวลากลางวันเพียงช่วงเดียว ทำให้สามารถเห็นภาพรวมของกิจกรรมการใช้พื้นที่ที่เกิดขึ้น ว่าเกิดกิจกรรมขึ้นที่ไหนในช่วงเวลาใด และมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

จะเห็นว่าพื้นที่ศึกษาสีลมมีความซับซ้อนของกิจกรรมที่เกิดขึ้น การใช้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในลักษณะที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นโครงข่าย เป็นระบบ มากกว่าการใช้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ที่เป็นอิสระต่อกัน การพิจารณาจึงต้องทำทั้งในมิติของพื้นที่และเวลา ซึ่งการพิจารณามิติทางพื้นที่ได้แก่การใช้ประโยชน์ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่โล่งเอง และภายในอาคารที่มีความต่อเนื่องกัน ทั้งในพื้นที่ที่เป็นสาธารณะและพื้นที่ของเอกชน ทั้งที่เป็นพื้นที่บนระดับพื้นดินปกติ และอยู่ใต้และ/หรือ เหนือขึ้นไป รวมทั้งพิจารณาถึงการ ใช้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นภายในย่านและที่เกิดขึ้นในบริเวณโดยรอบต่อเนื่องกัน ส่วนมิติของเวลา ต้องพิจารณาถึงการ ใช้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในช่วงของเวลาที่ต่างกันในแต่ละวันดังตาราง 4-1 แสดงความสัมพันธ์ของระบบพื้นที่โล่ง (open space system) ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนในการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับระบบการใช้พื้นที่โล่งในปัจจุบัน

โดยจำแนก สภาพการใช้ประโยชน์ ออกเป็นตารางความสัมพันธ์ของ

- พื้นที่ โดยจำแนกเป็นพื้นที่ต่างๆตามสภาพกายภาพและสภาพการใช้สอยที่แตกต่างกัน สามารถจัดกลุ่มได้เป็น กลุ่มของพื้นที่ในลักษณะที่เป็นเส้น ได้แก่ถนน ซอย กลุ่มของพื้นที่ ที่เป็นจุดเป็นพื้นที่เล็กๆ ได้แก่จุดจอดรถ สถานี ที่ว่างหน้าอาคาร และกลุ่มที่มีลักษณะเป็นบริเวณได้แก่ ตลาดชั่วคราว ลานออกกำลังกาย และที่โล่งในชุมชน
- กิจกรรม จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มหลักตามทฤษฎีของ gehl
- ผู้ใช้ ซึ่งเป็นกลุ่มคนเดินเท้า จำแนกออกเป็น 5 กลุ่มตามวัตถุประสงค์การเข้ามาใช้พื้นที่และพฤติกรรมการใช้ที่แตกต่างในบางส่วน
- เวลา แบ่งวันออกเป็นวันธรรมดา และ วันอาทิตย์ โดยแต่ละวันแบ่งเป็น 4 ช่วงเวลาซึ่งมีความแตกต่างของการใช้พื้นที่อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ยังแสดงความเข้มข้นของการใช้สอยโดยแบ่งกลุ่มประชากร ออกเป็นเข้มข้นและเบาบาง เพื่อให้เห็นถึงกิจกรรมและผู้ใช้ที่เป็นหลัก และเป็นรอง(หรือโดยอ้อม)ตามลำดับ

ตาราง 4-1 แสดงความสัมพันธ์ของระบบพื้นที่โล่ง (open space system) ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา

พื้นที่โล่งที่มีการใช้หนาแน่น(node)	กิจกรรม		ประเภทผู้ใช้หลัก				วัน	ช่วงเวลา			
	จำเป็นพักผ่อน	สังคม	วิ่งเล่น	เล่นกีฬา	ออกกำลังกาย	เล่นกีฬา		เช้า	กลางวัน	เย็น	กลางคืน
ทางเท้าริมถนนสี่ลม	☒	☐	☒	☐	☐	☐	ธรรมดา				
ขอยุทธนา(ละลายทรัพย์)	☒	☐	☒	☐	☐	☐	อาทิตย์				
ขอยุทธนาพงศ์ ธิณะ	☒	☐	☒	☐	☐	☐	ธรรมดา				
ถนนสี่ลม	☐	☒	☒	☐	☐	☐	อาทิตย์				
จุดจอดรถ	☒	☐	☒	☐	☐	☐	ธรรมดา				
สถานีรถไฟ	☒	☐	☒	☐	☐	☐	อาทิตย์				
ที่วางหน้าอาคาร	☒	☐	☒	☐	☐	☐	ธรรมดา				
ตลาดชั่วคราว (เต็นท์)	☒	☐	☒	☐	☐	☐	อาทิตย์				
ลานออกกำลังกายบางรักเลิฟฟิตเนส	☒	☐	☐	☐	☐	☐	ธรรมดา				
ที่โล่งในชุมชนพัฒนา	☒	☒	☐	☐	☐	☐	อาทิตย์				

☒	สัญลักษณ์
☒	ประชากรวันธรรมดาเพิ่มขึ้น
☒	ประชากรวันอาทิตย์เพิ่มขึ้น
☐	ประชากรวันธรรมดาบาง
☐	ประชากรวันอาทิตย์บาง

วันอาทิตย์ในช่วงปกติหลังงาน 7 มหัศจรรย์

จากตาราง 4-1 แสดงความสัมพันธ์ของระบบพื้นที่โล่ง (open space system) ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา โดยเมื่อพิจารณาสภาพทางกายภาพและการใช้ประโยชน์พื้นที่โล่งแต่ละจุดแล้ว พบว่า

- ทางเท้าริมถนนสีลม กิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมจำเป็น เป็นหลัก โดยกิจกรรมการพักผ่อนและทางสังคมเป็นไปโดยอ้อม ผู้ใช้หลักคือกลุ่มคนทำงาน และหาบเร่แผงลอย นักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มที่มีปริมาณรองลงมา โดยวันธรรมดาจะมีการใช้มากในช่วงเวลากลางวันในฝั่งขาเข้า และเวลาเย็นในฝั่งขาออก ส่วนวันอาทิตย์จะเกิดกิจกรรมพักผ่อนเป็นหลัก โดยมีกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มที่มีปริมาณมากที่สุด และใช้พื้นที่อย่างต่อเนื่องในช่วงกลางวันถึงกลางคืน
- ซอยสุรเสนา(ละลายทรัพย์) กิจกรรมหลักคือกิจกรรมจำเป็น การพักผ่อนและสังคม เป็นไปโดยอ้อมและเกิดขึ้นอย่างหนาแน่นในเวลากลางวัน ส่วนในวันอาทิตย์ที่ปิดถนน หลังจากงาน 7 มหัศจรรย์ แล้วก็ไม่มีกิจกรรมใดๆ เพราะคนส่วนใหญ่จะเดินและประกอบกิจกรรมอยู่บนถนนสีลม นักท่องเที่ยวก็มีปริมาณไม่มาก ร้านค้าหาบเร่แผงลอยต่างๆในซอยจึงไม่เปิดบริการ
- ซอยพัฒนพงศ์และธนียะ กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นลักษณะผสมผสานระหว่างกิจกรรมจำเป็นและพักผ่อน มีกลุ่มนักท่องเที่ยวและหาบเร่แผงลอยเป็นผู้ใช้หลัก และจะใช้พื้นที่โล่งในช่วงเวลาเย็นและกลางคืนเป็นประจำทั้งวันธรรมดาและวันอาทิตย์
- ถนนสีลม กิจกรรมจำเป็นบนท้องถนนจะเกิดขึ้นเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนทำงานจะเกิดขึ้นในช่วงโมงเร่งด่วนเช้าและเย็น ในขณะที่วันอาทิตย์กิจกรรมและผู้ใช้จะเปลี่ยนไปจากวันธรรมดาโดยสิ้นเชิง
- จุฬารอรถ กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการยืนรอ นั่งรอรถ โดยปริมาณผู้ใช้หลักจะเป็นกลุ่มคนทำงานและพักอาศัยในช่วงเช้าและเย็น ซึ่งเป็นช่วงที่คนเดินทางเข้า- ออกพื้นที่ย่านฯ
- สถานีรถไฟฟ้านับเป็นจุดเปลี่ยนการเดินทางที่สำคัญ กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นกิจกรรมจำเป็น ผู้ใช้หลักในวันธรรมดาคือคนทำงาน นักท่องเที่ยว และผู้พักอาศัยที่ต้องเดินทางเข้า-ออกพื้นที่ ส่วนในวันอาทิตย์จะเกิดขึ้นอย่างหนาแน่นในช่วงที่มีกิจกรรมปิดถนน ตั้งแต่ช่วงกลางวันถึงกลางคืน
- ที่ว่างหน้าอาคาร กิจกรรมขึ้นโดยมากจะเป็นลักษณะผสมผสานระหว่างกิจกรรมจำเป็นและพักผ่อน กลุ่มคนทำงานและนักท่องเที่ยวเป็นปริมาณผู้ใช้หลักในวันธรรมดาจะมีการใช้หนาแน่นในช่วงเย็น ส่วนในวันอาทิตย์จะมีการใช้งานเป็นส่วนขยายจากถนน

ตลอดช่วงเวลากារปิดถนน และจะมีกลุ่มของผู้พักอาศัยในละแวก ออกมาใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อนเป็นหลัก

- ตลาดชั่วคราว(เดินท์) กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นหลัก คือกิจกรรมจำเป็นได้แก่การรับประทานอาหารกลางวัน และจับจ่ายซื้อสินค้า โดยมีกิจกรรมพักผ่อนและสังคมนตรีเป็นไปในทางอ้อม กลุ่มคนที่มาใช้คือกลุ่มคนทำงาน หาบเร่แผงลอยเป็นหลักและมีกลุ่มนักท่องเที่ยวคนภายนอกเข้ามาใช้อย่างหนาแน่นในช่วงกลางวัน ส่วนวันอาทิตย์ไม่มีกิจกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว
- ลานออกกำลังกายบางรักเลิฟลีฟลาซ่า เป็นพื้นที่เพื่อการพักผ่อนและสังคมนตรีเป็นหลัก มีการใช้โดยกลุ่มคนทำงานและผู้อาศัยในละแวกใกล้เคียงแต่มีปริมาณไม่มากนัก จำกัดเฉพาะกลุ่มเกิดขึ้นเฉพาะในช่วงเวลาเย็นของวันธรรมดา และแทบไม่มีการใช้งานในวันอาทิตย์
- ที่โล่งในชุมชนพิพัฒน์ เป็นพื้นที่เพื่อการพักผ่อนและสังคมนตรีเป็นหลัก โดยคนในชุมชนและมีการใช้อย่างหนาแน่นแทบจะตลอดเวลา ทั้งวันธรรมดา และวันอาทิตย์

โดยสรุปแล้วพื้นที่โล่งที่มีการใช้หนาแน่น เช่น ทางเดินเท้า ซอย ถนน จุดจอดรถ สถานีรถไฟฟ้ามุ่งหน้าอาคาร และ ตลาดชั่วคราวนั้น ซึ่งเป็นพื้นที่ในลักษณะที่เชื่อมโยงต่อกันเป็นโครงข่าย มีการใช้ประโยชน์ในลักษณะของกิจกรรมจำเป็นมากกว่า เพื่อการพักผ่อนและสังคมนตรี ซึ่งเกิดขึ้นทางอ้อมจากการเดินเล่น จับจ่ายซื้อสินค้า สำหรับกิจกรรมพักผ่อนโดยตรงในพื้นที่ที่จะเกิดขึ้นบริเวณ บางรักเลิฟลีฟลาซ่าเป็นลานออกกำลังกายที่เกิดเฉพาะเวลาเย็น และ ส่วนชุมชนบริเวณชุมชนพิพัฒน์ที่มีการใช้สอยตลอดเวลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่แยกอิสระออกมา ส่วนในวันอาทิตย์กิจกรรมพักผ่อนจะมีบทบาทมากกว่ากิจกรรมจำเป็น โดย กลุ่มคนทำงาน กลุ่มนักท่องเที่ยวและกลุ่มหาบเร่แผงลอย จะเป็นกลุ่มประชากรหลักในวันธรรมดาตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยว หาบเร่แผงลอยและผู้พักอาศัยในละแวกพื้นที่ จะเป็นกลุ่มหลักในวันอาทิตย์ตามลำดับ ในช่วงเวลาเย็นเป็นช่วงที่เกิดกิจกรรมมากที่สุดและจะเกิดขึ้นในหลายพื้นที่มากกว่าช่วงกลางวัน และกลางคืน

ซึ่งปรากฏการณ์ของการใช้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในโครงข่ายพื้นที่โล่งในย่าน โดยภาพรวม พบว่าเกิดขึ้นตามปัจจัยหลักในด้านที่ตั้งของพื้นที่โล่งภายในโครงข่าย (spatial structure) ที่สัมพันธ์กับการกระจายตัวของกิจกรรมหลักภายในย่าน (activity pattern) จากแหล่งป้อนประชากร ไปสู่พื้นที่รองรับประชากร ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท และช่วงเวลา

4.2 การวิเคราะห์สภาพการใช้ประโยชน์ระบบโครงข่ายพื้นที่โล่งในย่าน

การใช้ประโยชน์มีความหลากหลาย หนาแน่น แทบตลอดทั้งวัน ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมจำเป็น เมื่อพิจารณาตามกรอบของ Gehl แล้วการใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ จัดว่าเป็นกิจกรรมจำเป็น (nessary activities) ทั้งที่เป็นการเดินสัญจร การรอ และการกิน ซึ่งเกิดจากความจำเป็นในการทำงาน การเดินทาง การเพิ่มพลังงานเพื่อดำเนินชีวิตแต่ละวัน ทั้งนี้รวมไปถึงการใช้ประโยชน์ในการตั้งร้านค้า หาบเร่แผงลอย รถเข็นต่างๆซึ่งเป็นการประกอบอาชีพในภาคธุรกิจแบบไม่เป็นทางการ (informal sector) ส่วนการเดินทางเพื่อดูและจับจ่ายซื้อสินค้า เป็นกิจกรรมที่มีทั้ง 2 ลักษณะคือ กิจกรรมจำเป็นและกิจกรรมทางเลือก (optional activities) กิจกรรมทางเลือกหรือกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ในรูปแบบอื่นๆเกิดขึ้นไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่เป็นการพักผ่อนหย่อนใจแบบไม่ใช้แรง (passive recreation) คือการนั่งเล่นเพื่อผ่อนคลาย ดื่มเครื่องดื่ม สูดบุหรี่ยหรือการนั่งดูความเป็นไปรอบตัว และมีที่นั่งเล่นหมากรุก หมากฮอส สำหรับกลุ่มที่ต้องอยู่ในพื้นที่เป็นเวลานาน เช่น กลุ่มมอเตอร์ไซค์รับจ้าง เป็นต้น ในส่วนของกิจกรรมพักผ่อนที่ใช้แรง (active recreation) มีน้อยมาก โดยจะเป็นลักษณะการวิ่งเล่นออกกำลังกายของเด็กๆในชุมชน พัฒนา และ การเต้นแอโรบิคบริเวณลานบางรักเลี้ยวสี่พลายา โดยกิจกรรมพักผ่อนส่วนใหญ่จะเกิดในช่วงเวลาเย็นเพราะเป็นช่วงหลังเลิกงานที่คนมีเวลาว่างมากที่สุด จึงผ่อนคลายมากขึ้น กิจกรรมทางสังคม (social activities) ส่วนมากเป็นการปฏิสัมพันธ์ทางอ้อม (passive contact) ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์อย่างผิวเผิน โดยการมอง ฟัง และรับรู้เหตุการณ์ หรือพฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นรอบตัว

กิจกรรมการ"เดินจับจ่ายซื้อสินค้า" และ" การกิน" เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างทั้ง กิจกรรมจำเป็น และกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในทางอ้อมซึ่งเป็นกิจกรรมที่แพร่หลายมากที่สุด สามารถรองรับกลุ่มประชากรได้กว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากได้ว่าคนเดินหรือนั่งกินข้าว ก็มักจะพูดคุยกันหรือมองดูสิ่งรอบๆตัวไปด้วย หรือในขณะที่นั่งรอ ก็ถือโอกาสพักผ่อนอิริยาบถ มองดูสิ่งแวดล้อมต่างๆ หรือแม้กระทั่งกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าขณะลูกค้าไม่มากหรือรอตั้งแผง ก็จะไปจับกลุ่มพูดคุย เอนกายพักผ่อน ฯลฯ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณ ทางเท้า และในช่วงเวลากลางวันกิจกรรมนี้จะหนาแน่นบริเวณชอยละลายทรัพย์ และตลาดข้าวคาว (เต็นท์) ส่วน ถนนพัฒนาพงศ์ ถนนธนียะ และที่ว่างหน้าอาคาร จะมีการใช้งานหนาแน่นในเวลากลางคืน ส่วนในวันอาทิตย์ที่มีการปิดถนน ทำให้ถนนสี่ลมซึ่งในวันธรรมดามี

ความแออัดคับคั่งไปด้วยยวดยานพาหนะกลายเป็นพื้นที่เพื่อการประกอบกิจกรรมพักผ่อนและ กิจกรรมทางสังคมเป็นหลัก แทน กิจกรรมจำเป็นต่างๆที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำในวันธรรมดา

ประชากรแต่ละกลุ่ม มีความจำเป็นและความต้องการที่ต่างกันในเดือนของลักษณะ การใช้ชีวิตที่ต่างกันเป็นสำคัญโดยกลุ่มพาณิชยกรรมประกอบด้วย กลุ่มคนทำงาน กลุ่มหาบเร่ แฉงลอยและกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดในย่าน ในช่วงกลางวันของวัน ทำงาน โดยมีการใช้ประโยชน์ในช่วงเที่ยงและเย็นที่ว่างเว้นจากการทำงาน ในช่วงพักเที่ยงมี ระยะเวลาว่างที่จำกัด มีความสำคัญคือเป็นช่วงที่มีคนเข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่โล่งมากที่สุด พื้นที่โล่งจึงควรอยู่ในระยะไม่ไกลนัก สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก และสามารถตอบสนอง ความต้องการในการประกอบกิจกรรม ทั้งการกินอาหารกลางวัน และกิจกรรมที่เป็นการผ่อน คลายได้ในระยะอันจำกัด และรองรับคนเป็นจำนวนมากในเวลาพร้อมๆกันได้ ในขณะที่ ช่วงเวลาเย็น คนมีเวลาว่างไม่จำกัดดังเช่นช่วงพักกลางวัน คนสามารถประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีอิสระ จัดเป็นช่วงเวลาที่คุณจะสามารถใช้พักผ่อนหย่อนใจ คลายเครียดจากการ ทำงาน พื้นที่โล่งก็ควรเอื้อต่อการเกิดขึ้นของกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจในรูปแบบต่างๆ ทั้ง ประเภทใช้แรงและไม่ใช้แรง ซึ่งการใช้ประโยชน์พื้นที่โล่งได้ในระยะเวลาที่นานขึ้น จะทำให้เกิด การปฏิสัมพันธ์ ทางสังคม เพิ่มในรูปแบบต่างๆมากขึ้นด้วย ส่วนกลุ่มผู้พักอาศัยจะใช้พื้นที่โล่ง ในย่านในช่วงเวลาต่างกับกลุ่มพาณิชยกรรม คือจะใช้ในช่วงวันหยุด และเวลากลางคืน ซึ่ง เป็นช่วงเวลาของการพักผ่อน ฉะนั้นพื้นที่โล่งในย่านจึงควรสามารถรองรับกิจกรรมดังกล่าวด้วย

4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์โครงข่ายพื้นที่โล่ง

จากการศึกษาวิเคราะห์ สรุปได้ว่าสภาพการใช้ประโยชน์ในระบบโครงข่ายพื้นที่โล่ง ขึ้นกับ

1. ปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งหมายถึงปัจจัยที่พื้นที่โล่งจำเป็นต้องการที่จะสามารถดึงดูดให้เกิดการใช้ ประโยชน์ในพื้นที่ได้ ประกอบด้วย
 - สภาพที่ตั้งของพื้นที่โล่งที่สัมพันธ์กับโครงข่ายของกิจกรรม โดยส่วนใหญ่กิจกรรมจะ เกิดบริเวณทางเข้าริมถนน ฉะนั้นพื้นที่โล่งบางจุดที่ต่อเนื่องกับกิจกรรมหลักนั้น จึงมี การใช้ประโยชน์ขึ้น หากพื้นที่โล่งแม้จะมีขนาดใหญ่แต่ไม่สัมพันธ์กับแหล่งป้อน ประชากรที่เกิดกิจกรรม ก็จะไม่ได้อใช้
 - ความต่อเนื่องกับพื้นที่โดยรอบ ความสามารถในการเข้าถึง ความต่อเนื่องทางสายตา

- องค์ประกอบหลักที่ดึงดูดให้เกิดการใช้ เช่น อาหาร แหล่งช้อปปิ้ง จุดเปลี่ยนการเดินทาง ที่นั่ง กิจกรรมการออกกำลังกาย สนามเด็กเล่น ฯลฯ
 - ขนาดพื้นที่ ที่พอจะรองรับกิจกรรม โดยพื้นที่สำหรับกิจกรรมพักผ่อนและสังคมนิยมต้องมีขนาดใหญ่กว่ากิจกรรมจำเป็นที่ใช้ระยะเวลาสั้นกว่าในการใช้พื้นที่
 - ร่มเงาในเวลากลางวัน และแสงสว่างในเวลากลางคืน
2. ปัจจัยเสริม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ (recreational or optional activities) อีกทั้งเป็นองค์ประกอบในการยืดเวลาในการใช้ประโยชน์แต่ละครั้ง ซึ่งเป็นปัจจัยให้เกิดขึ้นของกิจกรรมทางสังคม (social activities)
- สภาพแวดล้อม ทั้งในแง่บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม
 - สภาพอากาศในพื้นที่ในเรื่องของอุณหภูมิและความชื้น องค์ประกอบในการทำให้เกิดสภาวะน่าสบาย (comfort zone) เช่น ร่มเงา หรือลม ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งต่อระยะเวลาการใช้ประโยชน์นอกเหนือจากช่วงเวลาที่จำกัดในช่วงเที่ยง โดยสถานที่ที่รับประทานอาหารกลางวันส่วนใหญ่จะร้อนมาก ทำให้คนต้องรีบๆกินให้เสร็จ
 - การจัดแบ่งพื้นที่ย่อย (subspace) และสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ (facilities)
 - ความซับซ้อนทางสัมผัสการรับรู้ (sensory complexity) ทั้งมิติการรับรู้ ทางการมองเห็น การฟัง การสัมผัส และทางกลิ่น เป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มความเพลิดเพลินในการใช้ประโยชน์พื้นที่ มิติทางสายตาเช่น แสงเงาของอาคารและโครงสร้างต่างๆในตอนกลางวัน แสงสีต่างๆจากแหล่งท่องเที่ยวเวลากลางคืนบริเวณ สีส้มชอย 4 พัฒน์พงศ์ ธนินยะ รวมไปถึงป้ายโฆษณาร้านค้าต่างๆเช่น เซเว่นอิเลเว่น แฟมิลีมาร์ท หรือร้านขายเครื่องกีฬาไนกี้ เป็นต้น มิติทางเสียง จากเสียงขอทานร้องเพลง เสียงเพลงเดินจังหวะเร้าใจจากอาคารลิเบอร์ตี้ที่มีการเต้นแอโรบิคของแคลิฟอเนียหรือจากผับเรค เสียงโทรทัศน์และโฆษณาจากร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เสียงพูดคุยจ้อแจ้ว ตามร้านอาหารต่างๆ การเจรจาต่อรองสินค้า เสียงรถยนต์เร่งเครื่อง เสียงการบินของhelicopter เป็นต้น ในมิติทางสัมผัส ไม่ว่าจะป็นไอน์จากเครื่องปรับอากาศตามตึก อาคาร ร้านค้า หรือ ไอร้อนจากเตาปิ้งอาหาร หรือมิติทางกลิ่นของอาหาร ร้านก๋วยเตี๋ยวต่างๆ นอกเหนือจากสัมผัสด้านรสชาติ ไปจนถึงกลิ่นของควันรถ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ลืมนั่งลมเป็นพื้นที่ ที่น่าสนใจในการเดินแม้จะมีความหนาแน่นแออัด แต่สำหรับผู้ที่ต้องเผชิญเหตุการณ์ที่วุ่นวายซับซ้อนเหล่านี้ทุกวันดังเช่นคนที่ทำงานในสีลมทุกวัน ก็อาจไม่เป็นพื้นที่ที่น่ารื่นรมย์นัก

- คุณภาพทางนามธรรม sense of place ,sense of belongings(ความผูกพัน ความมีชื่อเสียง ความรู้สึกเป็นเจ้าของฯลฯ)

3. ปัจจัยภายนอก

- รูปแบบการพัฒนาเมืองการกระจายตัวของเนื้อเมืองและรูปแบบการเดินทางในเมือง
- บริบท ความหลากหลายและความสำคัญต่อเมือง
- รูปแบบการพัฒนาย่าน ลักษณะการพัฒนาเชิงพื้นที่และรูปแบบของโครงข่ายการคมนาคม
- รูปแบบการพัฒนาอาคาร
- การประกอบกิจกรรมของประชากรในแต่ละวัน
- ฤดูกาล สภาพอากาศโดยรวมและเทศกาลต่างๆ

4.4 การวิเคราะห์ปัญหาการใช้ประโยชน์ระบบพื้นที่โล่ง

การวิเคราะห์ปัญหา ของระบบพื้นที่โล่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มุ่งไปที่การประเมินสภาพการใช้ประโยชน์ที่เกิดขึ้น เพราะสภาพการใช้ประโยชน์ถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของระบบโครงข่ายพื้นที่โล่ง ทั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์ประเมิน โดยคำนึงถึงปัจจัยในด้านคุณภาพ ความเหมาะสมต่อผู้ใช้ และประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าของการใช้ประโยชน์ ดังตาราง 4-2 การวิเคราะห์ปัญหาการใช้ประโยชน์ระบบพื้นที่โล่งในย่านฯ ทั้งนี้สามารถสรุปประเด็นปัญหาของสภาพการใช้ประโยชน์ระบบพื้นที่โล่งในภาพรวมได้ดังนี้

ปัญหาด้านคุณภาพ

- กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจและสังคมมีสัดส่วนต่ำ
- รูปแบบของกิจกรรมไม่หลากหลาย
- กิจกรรมในโอกาสพิเศษมีอยู่น้อย ไม่หลากหลาย
- ขาดลำดับศักยภาพที่ครบถ้วน

ปัญหาด้านประสิทธิภาพ

- การใช้ประโยชน์กระจายไม่เต็มพื้นที่ เวลา และไม่สม่ำเสมอเท่าที่ควร
- ประชากรพักอาศัยใช้ประโยชน์ในโครงข่ายในระดับต่ำ

ตาราง 4-2 การวิเคราะห์ปัญหาการใช้ประโยชน์ระบบพื้นที่โล่งในย่านฯ

เกณฑ์ในการประเมินด้านคุณภาพ ประสิทธิภาพ	
1. มีประเภท ผู้ใช้ครบทุกประเภทกิจกรรม ตอบสนองความต้องการทุกด้านของประชากรทุกกลุ่ม	+ มีทั้งกิจกรรมจำเป็น พักผ่อนและสังคม
2. มีรูปแบบกิจกรรมหลากหลาย รองรับความต้องการของประชากรที่หลากหลาย	-กิจกรรมพักผ่อนและสังคมมีรูปแบบไม่หลากหลาย โดยมากเป็นการช้อปปิ้ง การกิน การปฏิสัมพันธ์ทางอ้อม กิจกรรมพักผ่อนแบบใช้แรงและการปฏิสัมพันธ์ทางตรง มีน้อยมาก
3. มีลำดับศักยภาพที่ครบถ้วนสอดคล้องกับระดับของบริบทของย่านฯ	+ การใช้ มีตั้งแต่ระดับเฉพาะอาคาร ละแวก ชน ย่าน และเมือง
4. มีการใช้เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมในพื้นที่และตามช่วงเวลา ตรงกับความต้องการของประชากร	<p>+ เช้า การใช้กิน การเชื่อมโยงจากเส้นทางคมนาคม ไปอาคารแหล่งงาน กระจายไปในพื้นที่โดยรวม</p> <p>+ กลางวัน มีการใช้หนาแน่น หลากหลายกระจายทั่วไป กิจกรรมการกินและช้อปปิ้งโดดเด่นที่สุดตอบสนอง ประชากรอย่างกว้างขวาง</p> <p>- เย็น มีการใช้สอยหลากหลายและหนาแน่นกระจายทั่วไป เป็นการเชื่อมโยงจากแหล่งงานไปยังระบบคมนาคม เป็นหลัก แต่กิจกรรมการพักผ่อนไม่หลากหลายและไม่เพียงพอ</p> <p>+ กลางคืน กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวโดดเด่น กระจุกตัวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวด้านเหนือถนนสีลม</p> <p>-วันเสาร์ การใช้สอยเบาบางลงมา</p> <p>+ วันหยุด มีการใช้เบาบางลง</p>
5. มีการใช้ทั้งที่เป็นกิจกรรมประจำวัน และ ในโอกาสพิเศษ	+มีงานประเพณีอยู่บ้าง +มีการปิดถนนคนเดินวันอาทิตย์ และจัดกิจกรรมต่างๆ
6. มีการใช้เข้มข้นกระจายไปในส่วนต่างๆของโครงข่ายพื้นที่โล่ง	+มีการใช้กระจายในแทบทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในบริเวณถนนสีลม/พื้นที่ต่อเนื่อง
7. มีการใช้ ทั้งในช่วงกลางวันและกลางคืนในแต่ละวัน	+มีการใช้หนาแน่นเกือบตลอดวัน
8. มีการใช้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ	+ ระดับย่านมีการใช้สม่ำเสมอทุกวันเบาบางลงในวันหยุด - ระดับพื้นที่ บางพื้นที่ใช้เพียงช่วงเวลาเดียว

4.5 ข้อจำกัดและศักยภาพในการพัฒนา

ข้อจำกัดในการพัฒนา นอกเหนือจากปัญหาในการใช้ประโยชน์ระบบโครงข่ายพื้นที่โล่งดังกล่าว ที่โล่งสำหรับรองรับกิจกรรมส่วนใหญ่ของย่านฯยังเป็นของเอกชนซึ่งมักถูกกั้นออกจากพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ถนนต่างๆ ทำให้อุปทานพื้นที่โล่งมีอยู่อย่างจำกัดโดยที่มีอยู่ก็มีขนาดเล็ก และการกระจุกตัวของอาคารอย่างหนาแน่นก็ทำให้เป็นไปได้ยากที่จะขยายขยาย

ข้อจำกัด	ศักยภาพ
<ul style="list-style-type: none"> - อุปทานเป็นถนน พื้นที่ของเอกชน ราคาที่ดินสูง - การพัฒนาค่อนข้างเต็มพื้นที่ - ความไม่ต่อเนื่องของการใช้ที่ดินพาณิชย์กรรม - ความจำเป็นของการจราจรในการผ่านพื้นที่ - ความไม่เหมาะสมของกฎหมายที่มีอยู่ 	<ul style="list-style-type: none"> + แนวโน้มการใช้ที่ดินในส่วนของพาณิชย์กรรมมากขึ้น + แนวโน้มการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน + ความเป็นย่านธุรกิจที่มีบริบทโดดเด่นและหลากหลาย + การใช้ที่ดินแบบผสม + กิจกรรม กินและ จับจ่าย ฯลฯ เกิดขึ้นเกือบตลอดเวลา

จากการวิเคราะห์ พบว่าแต่ละส่วนของระบบพื้นที่โล่ง มีข้อจำกัด และศักยภาพในการพัฒนาที่แตกต่างกันออกไป ภาพรวมสภาพทางกายภาพของโครงข่ายพื้นที่โล่งบริเวณพื้นที่ศึกษาย่านธุรกิจถนนสีลม ซึ่งมีบทบาทสูงสุดในการรองรับการใช้ประโยชน์ต่างๆนั้น แม้จะมีสภาพทางกายภาพในแง่ของพื้นที่สีเขียว ความสะอาดเรียบร้อยสวยงามด้อยกว่าบริเวณใกล้เคียง อีกทั้งมีสัดส่วนของพื้นที่โล่งค่อนข้างต่ำ อยู่ในรูปของถนน ซอย และทางเดินเท้าค่อนข้างแคบ ส่วนขยายทางเท้าหน้าอาคาร ลานโล่งด้านหน้าอาคาร ซึ่งมีการใช้สอยอย่างหนาแน่น เพราะมีบทบาทเป็นแกนกิจกรรมหลักของย่าน

- บริเวณทางเดินเท้า ซอย ถนนในพื้นที่นั้น ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นโดยมากจะเกิดจากความขัดแย้งและความแออัดของกิจกรรม ซึ่งเป็นปัญหาที่พบในพื้นที่โล่งอันจำกัด แต่มีกิจกรรมในพื้นที่อย่างหนาแน่น ทั้งนี้พื้นที่ด้านใต้ของถนนสีลมจะเกิดปัญหาในช่วงกลางวันของวันทำงาน ส่วนด้านเหนือจะเกิดปัญหาในช่วงเวลากลางคืน

- ข้อจำกัด อันเกิดจากความสกปรก-ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ อันเกิดจากสวนในพื้นที่ด้านในที่ลึกเข้ามาจากถนนสายหลัก ที่เป็นพื้นที่ร้างหรือพื้นที่จอดรถ นั้น มีปัญหาความเสื่อมโทรมของพื้นที่ เพราะพื้นที่มีการใช้งานในระดับต่ำ

- เส้นทางและที่โล่งที่มีส่วนใหญ่ เพื่อรถยนต์มากกว่าเพื่อคน
- ความต่อเนื่อง ความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ที่มีในระดับต่ำ
- อยู่ในบริเวณที่เป็นที่ตั้งของแหล่งป้อนประชากร จุดเปลี่ยนการเดินทาง และเป็นแหล่งรองรับกิจกรรมที่สำคัญ แต่ไม่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ที่มีศักยภาพรองรับ อันจำเป็นต่อกิจกรรมในระดับย่านและเมือง

4.6 สรุปปัญหาของพื้นที่

จากการดูความสัมพันธ์ของระบบพื้นที่โล่งที่สัมพันธ์กันระหว่าง พื้นที่ กิจกรรม ผู้ใช้ และ ช่วงเวลา ประกอบกับ บริบทต่างๆ ที่เป็นปัจจัยต่อลักษณะทางกายภาพ และ สภาพการใช้สอย แล้วพบว่า ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับพื้นที่โล่งทางกายภาพนั้นได้แก่

1. ประเด็นของการขาดแคลนพื้นที่รองรับกิจกรรม

- พื้นที่โล่งส่วนใหญ่ในพื้นที่ มีลักษณะเป็นเส้นทางสัญจร (circulation) ซึ่งเป็นบริเวณที่เกิดกิจกรรมมากที่สุด เส้นทางสัญจรที่มีอยู่จึงแออัด เพราะต้องทำหน้าที่รองรับกิจกรรมด้วย

ภาพ 4-19 กิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณทางเท้า มีจำนวนมาก หากแต่จำกัดด้วยพื้นที่ โดยเฉพาะฝั่งพัฒนาฝั่งต่อนกลางคืนทำให้กิจกรรมประเภทหาบเร่แผงลอย ต้องลงมาใช้พื้นที่ถนนบางส่วน และมีการตั้งร้านเรียงชิดติดกันอย่างหนาแน่น ทำให้สภาวะอากาศภายในทางเดินเท้า ค่อนข้างร้อนและอึดอัด

ภาพ 4-20 กิจกรรมหาบเร่แผงลอย และกิจกรรมการเดินเท้า ซึ่งเกิดขึ้นตามหลักอุปสงค์อุปทาน หากแต่พื้นที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการหยุดจับจ่ายซื้อสินค้า เพราะพื้นที่ทางเดินเท้ามีขนาดแคบ ทำให้รบกวนเส้นทางในการสัญจร

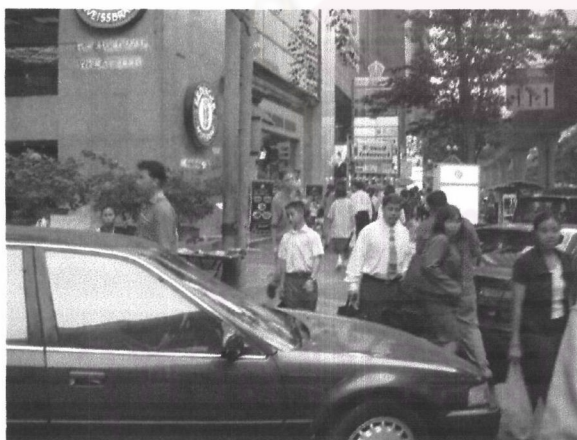
ภาพ 4-21 พื้นที่ทางเท้าในสวนที่เว้า เข้าไปจากถนน เพื่อจอดรถรับจ้าง หรือ จอดรถเสีย เพื่อช่วยบรรเทาการติดขัดของการจราจร ก็ถูกจับจองโดยหาบเร่แผงลอย และมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ทำให้กิจกรรมล้นลงมาบนผิวถนน

ภาพ 4-22 มีการใช้พื้นที่บริเวณป้ายรถเมล์เพื่อตั้งร้านขายสินค้า หาบเร่แผงลอย ถือเป็นกิจกรรม ที่รุกล้ำสมบัติสาธารณะ รบกวนประชาชนที่ต้องรอรถประจำทาง และจากสิ่งกีดขวางการตั้งร้านของแผงลอยยังรบกวนพื้นผิวจราจร อีกด้วย

2. ประเด็นการขัดแย้งของกิจกรรม

- เกิดจากความขัดแย้งของกลุ่มผู้ใช้ ที่แตกต่างกัน 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มของคน รถ และ หาบเร่แผงลอย

ภาพ 4-23 ความขัดแย้งของคนและรถที่เนื่องจากทางเข้า-ออก ของตึกและอาคารบนถนนสี่ลม มีค่อนข้างถี่ ทำให้คนต้องคอยระวังรถเลี้ยวเข้าออก

ภาพ 4-24 คนต้องออกมาขึ้นรถบนถนนเพราะกลุ่มหาบเร่แผงลอยตั้งร้านเพื่อขายของ เต็มทางเดิน และ จอดรถขนของริมถนนอีก 1 เลน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาจราจรติดตามมา

3. ประเด็นของประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ว่าง

- พื้นที่รองรับกิจกรรม (space- room) ไม่เพียงพอ แม้ว่าจะมีสัดส่วนพื้นที่ว่าง 20% แต่จะเป็นลักษณะของพื้นที่รอบอาคารขนาดใหญ่ที่เว้นไว้ตามกฎหมาย และเป็นพื้นที่ขึ้นเล็กขึ้นน้อยกระจัดกระจาย ไม่สามารถตอบสนอง การใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพ 4 – 25 อาคารจอดรถของอาคารสำนักงานที่มีแนวโน้มลดความต้องการลง และบริเวณที่ว่างระหว่างอาคาร ซึ่งมีการใช้งานในปัจจุบันยังไม่เต็ม

ภาพ 4 - 26 ลานกิจกรรมกลางแจ้ง (บางรักเลิฟลีฟลาซ่า) ที่มีอยู่แห่งเดียว และมีการออกแบบ ปลูกสวนคุณภาพดี หากแต่มีการใช้เพียงช่วงเวลาสั้นๆ ในตอนเย็น และ ใช้เฉพาะคนบางกลุ่มเท่านั้น เพราะอยู่ไกลจากบริเวณที่เกิดกิจกรรมหลัก

ภาพ 4 – 27 พื้นที่ว่างหน้าอาคารขนาดใหญ่ ที่คนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปใช้ เนื่องจากการออกแบบให้มีการยกระดับ ทำขอบกั้นไว้ยากต่อการเข้าถึง และการใช้ต้นไม้ตัดแต่งซึ่งมีไว้เพื่อมองมากกว่า เพื่อให้ร่มเงา อันเป็นปัจจัยหนึ่งในการเข้าไปใช้

4. ประเด็นเกี่ยวกับสภาพภูมิทัศน์

- สีสลมเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความสำคัญ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม หากแต่ ลักษณะทางกายภาพไม่ได้ช่วยส่งเสริมความพิเศษของพื้นที่ หรือ ทำให้เกิดความน่าเดินเป็นที่ที่คนจะได้พบปะพูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกัน

ภาพ 4-28 บรรยากาศทางเดินเท้าริมถนนสีลมบางช่วง มีความเสื่อมโทรม แลขาดมาตรฐาน และไม่มี ความต่อเนื่องในการเดิน อีกทั้งยังขาดลักษณะพิเศษเฉพาะของพื้นที่

ภาพ 4-29 องค์ประกอบทางภูมิทัศน์ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น ตู้โทรศัพท์ ป้าย ร้านค้า ฯลฯ มีขนาดใหญ่ กินพื้นที่ผิวทางเท้า ไปค่อนข้างมาก รบกวนการเดินเท้า ในช่วงที่คนหนาแน่น

โดยปัญหาทางกายภาพนี้ สามารถส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยความขัดแย้งของกิจกรรม เนื่องจากพื้นที่ที่จำกัด การมีผู้ใช้หลากหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นคนและรถ หรือวัตถุประสงค์ของแต่ละกลุ่มผู้ใช้ การเกิดกิจกรรมเกือบจะตลอดเวลา รวมถึงโครงสร้างขนาดใหญ่ของ รถไฟฟ้า และอาคารต่างๆ เหล่านี้ล้วนทำให้ สภาพการใช้ชีวิตดำเนินไป เป็นกิจวัตร ภายใต้เวลาที่รีบเร่งและความขัดแย้งของกิจกรรมต่างๆ ซึ่งควรจะมีการปรับบทบาท สีลมที่จะกลายเป็น CBD. เก้าให้สามารถ เป็นทั้งที่ทำงาน และแหล่งพักผ่อนของเมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทำงานในย่าน

4.7 แนวทางการพัฒนาแก้ปัญหา

1. ในพื้นที่ที่หนาแน่น เต็มไปด้วยสิ่งก่อสร้าง มีวิธีการขอความช่วยเหลือในการสนับสนุนพื้นที่เปิดโล่ง หรือ สวน โดยมีแนวทางดังนี้
 - การสละพื้นที่บางส่วนเพื่อทำเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะ
 - ปิดถนน
 - ขยายทางเท้า
 - พัฒนาพื้นที่ใต้โครงสร้างรถไฟฟ้า หรือตาดฟ้าอาคารจอดรถ
 - มีการจัดสรรประโยชน์ใช้สอย ที่จอดรถ ร่วมกันระหว่างกัน ในเขตธุรกิจ
2. ประสานประโยชน์ระหว่าง สาธารณะ เอกชน และกลุ่มที่ไม่มีผลกำไร
3. ปรับปรุงที่ว่างเดิม ให้ได้มาตรฐาน
4. เน้นที่การใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ(public life) มากกว่า พื้นที่สาธารณะ(public space) ซึ่งพื้นที่ที่เป็นของเอกชน ก็อาจจะนำมาปรับใช้เป็นที่สาธารณะสำหรับการพักผ่อนได้เช่นกัน เช่น พื้นที่ร้านค้าเล็กๆ ร้านกาแฟ ร้านหนังสือ ฯลฯ โดยรัฐควรมีส่วนช่วยสนับสนุน ส่งเสริมให้มีพื้นที่เกิดขึ้นมากๆ อาจจะไม่นับพื้นที่ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในการคิด FAR.
5. ส่งเสริมพื้นที่ ให้เป็นระบบเพื่อเชื่อมต่อกิจกรรมในพื้นที่ที่กระจัดกระจาย
6. ปรับปรุงพื้นที่ที่มีอยู่เดิม และบริเวณที่มีปัญหา
7. สนับสนุนธุรกิจรายย่อย ในพื้นที่ เพื่อทำให้เกิดชีวิตชีวา การใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ
8. ส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ เช่น performing art, noontime, evening concert เพื่อเป็นกลไกการเชื่อมโยง พัฒนาปรับปรุง แหล่งรองรับ
9. เน้นการออกแบบถนน เพื่อให้เป็นที่ว่างสาธารณะ มากกว่าแค่ทางรถวิ่ง
10. ส่งเสริมการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชน ซึ่งบริเวณสถานีจุดเชื่อมต่อ เป็นองค์ประกอบของพื้นที่สาธารณะที่สำคัญ
11. อุปสงค์ที่หลากหลาย และ มีการเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา เช่นนิยมในการติดต่อ ซื้อขายผ่านธุรกิจขนาดย่อยแบบไม่เป็นทางการ(informal sector) มากขึ้น จึงต้องมีการปรับกฎเกณฑ์ ยานธุรกิจให้ทันการเปลี่ยนแปลง และสนับสนุนอุปทานดังกล่าวมากขึ้น

4.8 สรุปแนวทางแก้ปัญหา

จากการศึกษาสภาพของพื้นที่ ระบบพื้นที่โล่งที่เป็นอยู่ จึงขอเสนอแนวทางแก้ปัญหา โดยมีเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมให้คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดย

1. เพิ่มพื้นที่โล่งในลักษณะเส้นทางสัญจรและพื้นที่โล่ง เพื่อลดการกระจุกตัวและความขัดแย้งของกิจกรรม อันเกิดจากปัญหาการขาดแคลนพื้นที่
2. เชื่อมโยงพื้นที่หรือระบบการคมนาคมไปยังพื้นที่ที่มีศักยภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
3. ปรับปรุงสภาพ พื้นที่รองรับเดิม ให้มีสภาพภูมิทัศน์เหมาะสม

ประเด็นปัญหา	แนวทางแก้ปัญหา
1. ขาดแคลนพื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มพื้นที่รองรับและประกอบกิจกรรม ที่เหมาะสมเพื่อช่วยกระจายการกระจุกตัว - การสร้างทางเลื้อกใหม่เพิ่มเติมของเส้นทางสัญจร
2. ความขัดแย้งของกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - แยกกิจกรรมที่ขัดแย้งออกจากกันเพื่อความปลอดภัย - สร้างความต่อเนื่อง ของการเดินทางจากจุดเริ่มต้นการเดินทาง หรือระบบขนส่งต่างๆมาสู่จุดหมายปลายทางได้โดยสะดวก รวดเร็วกันน้อยที่สุด
3. การใช้พื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มมูลค่าพื้นที่ หรือ อาคารที่มีศักยภาพ โดยส่งเสริมให้มีโอกาส การพัฒนาทางเศรษฐกิจ - ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมที่ดึงดูดน่าสนใจและ เพิ่มศักยภาพในการเข้าถึง
4. ความเสื่อมโทรมของสภาพภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงพื้นที่เดิม เพื่อส่งเสริมบรรยากาศของศูนย์กลางธุรกิจ - คำนึงถึงรายละเอียดในการออกแบบเพื่อลดผลกระทบด้าน มุมมอง และภูมิอากาศ ที่เกิดจากโครงสร้างต่างๆ ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม